

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2015:03

Skogspolitik i Sverige

Forest Politics in Sweden

Johan Wester

Skogspolitik i Sverige

Forest Politics in Sweden

Johan Wester

Handledare: Eric Sundstedt, SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Staffan Stenhag, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0624

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2015

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet

Serienummer: 2015:03

Nyckelord: skogsutredning, skogsvårdslag, mandatfördelning

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

Förord

I Skogsmästarprogrammet ingår ett examensarbete på C-nivå som motsvarar 15 hp som är en avslutande del i mina studier till Skogsmästare på SLU, Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg. Ämnet jag valt att skriva om är svensk skogspolitik och grundidén till detta arbete är min egen.

Särskilt två personer har varit behjälpliga och ovärderliga under arbetets gång. Eric Sundstedt handledare på Skogsmästarskolan och Johanna Fintling, verksam inom skogspolitik på LRF- Skogsägarna.

Först ett stort tack till min handledare Eric Sundstedt. Tillsammans fann vi en inriktning på detta arbete, där han stod för värdefulla synpunkter när det behövdes och bidrog till ett flertal intressanta diskussioner kring ämnet skogspolitik.

Sedan ett stort tack till Johanna Fintling på LRF- Skogsägarna. Hon informerade mig om de rätta kontakterna inom den politiska sfären, vilka som företräder de olika partierna i riksdagen i skogsfrågor. Dessa var de politiker som senare svarade på min enkätundersökning. Under tiden detta examensarbete tog form svarade hon fortlöpande på mina frågor och bidrog med annan värdefull information inom området skogspolitik.

Tack även till jordbruksutskottets politiker som ställde upp och gjorde denna undersökning möjlig, trots stressiga scheman under valrörelsen 2014.

Ockelbo den 17 januari 2015

Johan Wester

Innehållsförteckning

Förord.....	iii
1. ABSTRACT.....	1
2. INLEDNING.....	3
2.1 SYFTE.....	3
2.2 BAKGRUND OCH HISTORIK.....	4
2.2.1 Industriexpansionen och skogsresurserna	4
2.2.2 Skogsvård och skötsel under 1800-talet	5
2.2.3 Framväxten av en svensk skogspolitik.....	7
2.2.4 Debatt och beslut i riksdagen 1903	8
2.2.5 Bolagens skogsköp	9
2.2.6 Den norrländska bolagsförbudslagen 1906.....	10
2.2.7 Orsakerna till skogsvårdslagen 1923	11
2.2.8 Debatt och beslut i riksdagen 1923	12
2.2.9 Skogspolitisk utredning 1946	13
2.2.10 Debatt och beslut i riksdagen 1948	15
2.2.11 Skogsskötseln intensifieras	16
2.2.12 Granskning av kalhyggen 1972-1974	17
2.2.13 Debatt och beslut i riksdagen 1974	18
2.2.14 En skoglig miljöpolitik växer fram	19
2.2.15 Debatt och beslut i riksdagen 1977	20
2.2.16 Skogsutredningen 1973-1978.....	20
2.2.17 Debatt och beslut i riksdagen 1979	21
2.2.18 Virkesförsörjningsbrist	22
2.2.19 Debatt och beslut i riksdagen 1981 och 1983	23
2.2.20 1993 års ändringar i skogsvårdslagen	24
2.2.21 Debatt och beslut i riksdagen 1993	27
2.2.22 Miljömålet Levande skogar.....	28
2.2.23 En skogspolitik i takt med tiden	28
2.2.24 Debatt och beslut i riksdagen 2008	29
3. MATERIAL OCH METOD	31
4. RESULTAT	33
5. DISKUSSION	53
6. SAMMANFATTNING	59
7. KÄLLFÖRTECKNING.....	61
8. BILAGOR	63
8.1 Enkät, Bilaga 1	65
8.2 Lathund, Bilaga 2.....	71

1. ABSTRACT

For a long time the Swedish forests were used by the landowner's mainly for providing wood to the household itself. The wood was not, to a greater extent, considered a product to be sold. During the 1800s the industrial era led to a demanding need for wood in the industry and thus the use of forest, forest production kicked off. The forest production was not regulated by law, which led to a differentiated forest production over the whole country without consideration of re-growth. There were also problems with major companies taking advantage of minor landowners. At the end of the 1800s these issues had come to the attention of politicians and discussions regarding a regulation by law started.

In the beginning of the 1900s the first law concerning forestry came into force. The aim was amongst others to ensure a regeneration of the forest by ensuring that the landowner was responsible for this. The Swedish Forestry Act has thereafter been altered and amended many times during the 1900s and until today.

Starting point for this study is the background, which describes the reasons for the Forestry Act and major changes of the Forestry Act since the beginning of the 1900s and the politicians' reasons for the changes made. The reasons have changed and developed over time. Summing up the reasons for the major changes have been; ensuring sustainable forest production, protecting ownership rights, developing the Swedish Forest Agency and ensuring the fulfillment of environmental goals.

The purpose of this study is to present the political parties' views today regarding the main issues concerning forest production or forestry and to highlight if and to the extent there are major changes of the Forestry Act to be expected. The survey was sent to all the parties represented in the Swedish parliament 2010-2014. All the parties replied. The result shows that although the parties have a different view on some matters there are only minor changes to be expected in the future concerning forest production or forestry in general.

2. INLEDNING

Politiska beslut har sedan länge format skogsbruket och skogsindustrin i Sverige. Fram till mitten av 1800-talet användes produkter från skogen till olika ändamål som virke till byggnationer, skeppsbyggnad, framställning av tjära och andra olika nyttigheter. Då samhället utvecklades och industrialiseringen tog fart på allvar kom skogen och dess råvaror att efterfrågas allt mer. Exportindustrin blev allt viktigare och större krav kom att ställas på skogsbruket som stod för en betydande del av exportintäkterna till Sverige.

Vid slutet av 1800-talet började allt högre krav ställas på någon form av reglering, då dimensionshuggningarna utan krav på återbeskogning bidrog till utglesade bestånd och ett sjunkande virkesförråd i landet. Skogsskötseln kom därför under tidigt 1900-tal under politikernas försorg och allt mer av skogsbruket reglerades därefter genom lagstiftning.

Lagstiftningen var under större delen av 1900-talet produktionsinriktad men i och med 1993 års ändringar i skogsvårdslagen jämställdes målen produktion och biologisk mångfald. Idag har allt fler människor åsikter om och intresse av den svenska skogen, det diskuteras om att allemansrätten, som är något unikt för Sverige kanske bör stärkas mot kommersiella aktörer. Andra intressen som naturvård, friluftsliv och rekreation skall samsas med den så viktiga produktionen som alstrar både arbetstillfällen och ekonomisk avkastning, allt fler ska samsas om den svenska skogen. Därför berörs idag skogen och skogsnäringen av signalerna från människor och strömningar i samhället. Politikerna är de som ytterst ska ta besluten, därför är det viktigt att belysa de skogspolitiska frågorna.

2.1 SYFTE

Detta examensarbete kommer att belysa orsakerna som format de skogspolitiska besluten, tillkomsten och förändringarna. Över tid har politiska beslut påverkat skogsvårdslagen till vad den är idag. Syftet med examensarbetet är att göra ett historiskt nedslag inom svensk skogspolitik, samt att göra en undersökning om vilka frågor inom skogspolitiken som är aktuella idag och i en nära framtid. De aktuella svaren och kommentarerna från politikerna avser att belysa vilka prioriteringar de olika politiska partierna har inom skogspolitiken, hur det kan påverka skogssektorn under nästa mandatperiod och i en nära framtid.

Frågeställningarna i undersökningen är:

- Vilka ställningstaganden och inriktningar har de åtta demokratiskt valda partierna i riksdagen i olika aktuella skogsfrågor?
- Vilka förslag och aktuella frågor inom skogspolitiken bildas det majoritet kring, hur fördelar sig de enskilda partiernas mandat i olika frågor och vilken är den totala mandatfördelningen i respektive fråga i riksdagen?

Beslut som tas i riksdagen tenderar att påverka alla parter inom skogsnäringen, hela vägen uppifrån och ned. Även allmänhet och andra intressen berörs av skogen. Det är därför viktigt att belysa dessa frågor för att bättre kunna utveckla och anpassa sig, som företag, organisation eller enskild individ för de eventuella skogspolitiska förändringar som framtiden för med sig.

2.2 BAKGRUND OCH HISTORIK

I uppsatsens historiska nedslag, som berör svensk skogspolitik från 1850-talet till nutid, är rubrikerna satta i en kronologisk ordning. Valet av rubriker och innehåll har sin orsak till att förklara och ge en insikt i vad som påverkat den samtida opinionen, vilka är de viktiga skeenden och faktorer som påverkat skogsnäringen och skogslagstiftningen över tid. År 1903 tillkommer den allra första moderna lagen angående skogsvård, efter att den debatterats under många år. År 1923 röstar man om en ny skogsvårdslag, till skydd för den yngre skogen. År 1948 är istället huvudfrågorna dels att ge den växande skogen ett starkare skydd, dels krav på en jämnare takt i avverkningen. År 1979 blir det en mer produktionsinriktad skogsvårdslag även om hänsyn till naturvården skrivs in. Ändringarna som görs 1993 i skogsvårdslagen, innebär att produktion och biologisk mångfald jämställs som likvärdiga mål. År 2008 gör man ett förtydligande av portalparagrafen, samt en internationell anpassning av begreppet skogsmark. Denna historiska tillbakablick syftar till att skapa förståelse och ge en vidare inblick för de frågor och svar som senare presenteras i resultatdelen.

2.2.1 Industriexpansionen och skogsresurserna

De liberala idéer som influerade och påverkade samhället bidrog till skogsindustrins starka expansion under 1800-talet (Larsson, 1991). Liberalismen med frihet för individen och den enskilde, hade främst påverkan på det ekonomiska området och bidrog till att både initiativkraft och produktionsresurser togs till vara. År 1848 fick Sverige en förordning om aktiebolag och även om full näringsfrihet. Från 1864 blev det även relativt lätt att etablera bankverksamhet i Sverige vilket underlättade för skogsindustrins uppbyggnad. Andra orsaker som verkade gynnsamt för entreprenads- och företagsandan var att det yttre och inre passtvänet avskaffades mellan länen, vilket underlättade för skogsnäringen då man var beroende av rörlig arbetskraft.

Redan före 1850 kände man av en ökad efterfrågan på träprodukter från bl.a. det mer industrialiserade England. Under sista halvan av seklet inträffade tre högkonjunkturer på 1850-, 1870- och 1890-talen, dessa skapade en markant förhöjning av efterfrågan på svenska skogsprodukter, först på trävaror och sedan på pappersmassa (Larsson, 1991). En ökad inhemsk konsumtion stimulerade också industrins expansion. Den liberalisering som skedde av världshandeln var

till stor fördel för Sverige där bl.a. 40 % av trävaruexporten gick till England under andra halvan av 1800-talet. Sågverksindustrin utvecklades starkt från 1850-talet fram till 1890-talet, då det blev en mycket snabb produktions- och exportökning (Larsson, 1991). Under perioden 1850-1872 femdubblades exporten av trävaror, etableringen av allt fler ångsågar var en starkt bidragande orsak till denna utveckling. Produktionen av pappersmassa startade senare och kom på allvar igång under 1880-talet, även den hade en enastående produktionsökning. Under åren 1886-1895 sexdubblades exporten av framförallt kemisk massa (Enander, 2007).

Vid skogsindustrins utbyggnad under 1850-talet var det en stor fördel att skogsbruket var avreglerat och skogstillgångarna kunde hanteras fritt av sina ägare (Larsson, 1991). En annan viktig del av denna expansionsfas av skogsnäringen var att transporterna av skogsprodukterna fungerade. Flottningsledningarnas utbyggnad och längd steg från blygsamma ett hundra mil år 1860 till två tusen mil år 1885. Transportkapaciteten utökades även till havs där ångfartyg ersatte segelfartygen, vilket gjorde det lättare att planera frakterna och att större tonnager kunde fraktas. Järnvägsutbyggnaden med stambanor under sent 1800-tal och tillhörande järnvägsnät hade även detta stor betydelse för att underlätta avsättningen av skogsprodukter.

2.2.2 Skogsvård och skötsel under 1800-talet

År 1830 reflekterar Israel af Ström, Skogsinstitutets direktör, om skogarnas skötsel: *"På några orter nedhuggs skogen åter när den blivit 30 a' 40 år gammal, för att svedjas, marken besås ett a' två år med säd och gifver sedan bete, på andra orter börjar man utplocka de bästa träden först och de sämre sedan, och hugger öfver allt och ingen trakt blir lämnad i fred och ingen blir rätt uthuggen. Sådane blädade skogar gifva ringa avkastning"* (Enander, 2007, s 24).

Bönderna använde skogsresurserna under första halvan av 1800-talet ungefär som på 1700-talet, uttag av husbehovsvirke, kolved och timmer, samt svedning av skogen för bete (Enander, 2007). Under den andra halvan av 1800-talet tillkom stora leveranser av timmer och massaved till industrin. Avverkningar bedrevs som plockhuggning d.v.s. man högg de sortiment som behövdes för tillfället och skogstillståndet försämrades allt mer.

Ungefär 2 miljoner hektar bondeskogar omfattades av avverkningsrätter fr.o.m. 1870-talet t.o.m. sekelskiftet, under samma tid fanns det på kronoskogen omkring 500 000 hektar avverkningsrätter (Enander, 2007). Dessa trakter med stora områden bidrog till det allmänt dåliga skogstillståndet i landet vid sekelskiftets slut. Köpare till avverkningsrätter hade inget incitament eller intresse av att bedriva skogsvård med återbeskogning på böndernas skogar. För skogstillståndet i Sverige blev det på sikt förödande.

Norrlandskommittén var en utredningsgrupp som blev tillsatt av regeringen för att utreda bolagens uppköp av böndernas skog. En del av utredningen var att få

klarhet i om det var någon skillnad på skogsskötseln mellan böndernas och bolagens skogar i Norrland. Enkätundersökningens svar visade att de flesta socknar ansåg att skogarna sköttes lika bra i jämförelse mellan bolag och bönder, eller lika illa. Av svaren framgick även att *"någon egentlig skogsskötsel icke förekommer å någon dera sidan"* (Enander, 2007, s 23), det visade även på att det var de mer välbärgade bönderna och de solidare bolagen som skötte skogen bäst och att de med allra sämst skogsskötsel var mindre bolag, trävaruspekulanter och mindre skogsägare.

Bönderna fick utstå den hårdaste kritiken i slutet av 1800-talet för vanvård, misshushållning och ödeläggelse av skogarna (Enander, 2007). Kommittén reflekterade över två faktorer till den dåliga skogsskötseln bland bönderna. Den okunskap man hade om skogsvård, samt deras kortsiktiga vinstintresse som resulterade i överavverkning med dålig återväxt. Bönderna behövde även skogsområden för betesmark och avverkningarna gav pengar till utvecklingen av jordbruket. I slutet av 1800-talet hade den jordbrukande befolkningen bättre tillgång till teknik och kunskaper för lantbruksdriften än för skogsbruket, de var skickligare på jordbruk än skogsbruk. Sedan länge fanns inom jordbrukssektorn en fungerande lantbruksakademi samt ideella föreningar och de lokala hushållsgillena. Motsvarande rådgivande organ saknades inom skogssektorn. De ekonomiska incitamenten för bönderna var mindre till återväxtåtgärder inom skogssektorn, man prioriterade istället en årlig avkastning från jordbruket (Enander, 2007).

När skogsbolagen avverkade under 1800-talet ägnade man sig främst åt dimensionshuggning vilket bidrog till utglesade skogar med ett allt lägre virkesförråd (Enander, 2007). Vid Mo och Domsjö AB var minimidimension 25,5 cm för timmer år 1860, år 1900 hade den minskat till 15 cm, efter dimensionshuggningarna fanns ca 20 % av virkesförrådet kvar, slutresultatet blev glesa och söndertrasade bestånd. Sådd efter avverkningar och bränder var en skötselmetod man använde sig av, men inte kontinuerligt och endast i liten skala. Beståndsvårdande gallringar var heller inget som merparten av skogsbolagen bedrev med under 1800-talet. Istället såg man skogen som en naturtillgång där virkesförrådet av grov skog var det viktiga, det var den grövre skogen man räknade på. Så länge det fanns avverkningsrätter och hela hemman att köpa brydde man sig inte om återväxten och beståndsvården. Industrimännen Frans Kempe, VD vid Mo och Domsjö AB från 1884 och Arvid Lindman, VD vid Iggesund bruk, 1892-1903, höll med Norrlandskommittén i denna fråga beträffande skogsvården: *"Att så väl sågverksägare som bönder ej ägna skogen någon nämndvärd omvårdnad"* (Enander, 2007, s 23).

Bergslagen med angränsande län var de enda som undvek kritik om hur skogen sköttes i Sverige och även en del områden i södra Sverige klarade sig undan den hårda kritiken (Enander, 2007). Bergslagen med sin bruksrörelse där järnhanteringen varit ett inslag sedan århundraden tillbaka hade varit tvungen att inrikta skogsproduktionen mer långsiktigt. På vissa ställen fanns här även anställda skogstjänstemän som hade stor betydelse för skogsskötseln. Ett system

med årliga trakthyggen på statliga kronoparker i södra och mellersta Sverige introducerades av Israel af Ström, efter tysk modell i mitten av 1800-talet, där den vanligaste återväxtmetoden var självsådd under fröträd (Enander, 2007). Staten ansåg att skogsbruket på kronoparkerna skulle vara ett föredöme i fråga om god skogsskötsel och skogsvård. Domänverkets skogsvård var dock inte en förebild i norra Sverige där 90 % av skogsmarksinnehavet fanns vid 1800-talets slut.

2.2.3 Framväxten av en svensk skogspolitik

Under andra halvan av 1800-talet växer en svensk nationell skogspolitik fram som leder till en svensk lagstiftning av skogsvården i början av 1900-talet (Enander, 2007). Skogsbruket var vid mitten av 1800-talet avreglerat beroende på liberala idéer som präglat samhället sedan 1700-talet. Utförsäljning hade skett av statliga skogar eller s.k. kronoskogar till privatskogar som gods och bondeskogar, många av dessa skogar såldes sedan vidare till bolag.

Redan under 1800-talets mitt blev det en annan inställning till det enskilda skogsbruket då vissa beförde att en virkesbrist hotade landet p.g.a. misskötsel (Enander, 2007). En annan syn på skogsbruket framkom vid lantbruksmötet 1853, anordnat av hushållningssällskapen. Överjägmästaren Gustaf Segerdahl talade där om behovet av lagstiftning och hänvisade till andra nationer med samma erfarenheter som Sverige av ett privat skogsbruk *”att en lössläppt privat skogshushållning orsakade skogarnas fullkomliga ödeläggelse och hotade den uthålliga avkastningen”* (Enander, 2007, s 12). Hushållningssällskapen hade tagit intryck av den tyska skogslagstiftningen, där man år 1852 förbjöd skogsskövling och påbjöd återväxtpikt efter avverkning.

Hushållningssällskapens initiativ och även en skrivelse från Rikets ständer 1854 ledde fram till en utredning av 1855 års skogskommitté där förslag på bl.a. en återväxtlag framförs (Enander, 2007). Kommittén använde sig av en virkesbalansberäkning som troligtvis var den första av sitt slag, som utfördes i Sverige år 1849. Virkesbalansberäkningen kom fram till att man konsumerade mer än vad skogen växte och därför rådde det en brist på 3 744 000 kubikmeter, men arealen man räknade på var endast 11 miljoner hektar. Detta visar hur man bedömde skogstillgångarna i Sverige på 1850-talet och ger en förklaring till skogsbristen. Avdrag hade gjorts för bl.a. trakter i norra Sverige där man bedömde att skogen var oåtkomlig.

Denna första virkesbalansberäkning kan idag ses som en grov uppskattning, i själva verket rådde det inte virkesbrist under 1850-talet (Enander, 2007). I en reservation till kommitténs förslag menade överjägmästare Gustaf Segerdahl att det inte var tillräckligt med en återväxtlag för att förhindra skogsförstörelsen, skogsägarna skulle också vara skyldiga att behålla skogens grundmassa. Syftet var att få en uthållighetsprincip inskriven i lagen. Förslaget om införande av en återväxtlag övervägdes av Oscar I, som beslutade att inte föra det vidare till riksdagen. Skogskommitténs utredning 1855 resulterade i att ett ämbetsverk för

de statliga skogarna bildades år 1859, den Kungliga Skogsstyrelsen. Förutom att förvalta statliga skogar blev man regeringens och riksdagens viktigaste remiss och utredningsorgan i skogsfrågor (bytte namn till Domänstyrelsen år 1883).

Efter rapporter om sjunkande virkesförråd i Sverige och den dåliga återväxten, tillsätter regeringen 1896 års skogskommitté (Enander, 2007). I sin färdigställda rapport år 1899 föreslår skogskommittén en skogsvårdsplan med återväxtpåbud för skogsbruket, vilket i sig inte var en nyhet, då diskussionen hade pågått i 50 år. Kommitténs rapport utmärkte sig istället med förslaget att skapa en skogsmyndighet för varje län, en skogsvårdsstyrelse som ägnar sig åt tillsyn av lag och rådgivning. Rapporten blir underlag för den skogliga proposition som leder till lagstadgat beslut.

2.2.4 Debatt och beslut i riksdagen 1903

När beslutet skulle tas om en mer rikstäckande skogsvårdsplan 1903 var demokratin fortfarande svagt utvecklad i Sverige (Enander, 2007). Endast ca en fjärdedel av alla män var röstberättigade och fortfarande kunde inte kvinnor rösta i riksdagsvalet. Två partier satt i första kammaren 1903, protektionisterna (tullvännerna) med 125 ledamöter och tullmotståndarna med 25 ledamöter. Partibildningen var omodern, tullfrågan var vid tidigt 1900-tal överspelad som huvudfråga och det var inte längre aktuellt att namnge partier därefter. I andra kammaren satt lantmannapartiet med 107 ledamöter, liberala samlingspartiet med 107 ledamöter, moderata reformvännerna med 12 ledamöter och socialdemokraterna med 4 ledamöter.

Det stora problemet för politikerna var hur man skulle rösta och lagstifta om återväxterna (Enander, 2007). Kunskaperna om hur man anlägger ny skog i Sverige var inte tillräckliga, man bedrev även olika slags skogsbruk i olika geografiska områden. Vilka åtgärder kunde de kräva av skogsägarna? Två argument som stod emot varandra i debatten var förespråkarna för en dimensionslag respektive återväxtlag. Dimensionslagar fanns redan i några län, ett stort problem var att även Domänstyrelsen använde sig av denna modell med timmerblädning på kronparkerna i norra Sverige. Det främsta motivet var att det inte var ekonomiskt försvarbart att avverka klenare dimensioner. Observationer hade gjorts som visade att timmerblädningen i Norrland ytterst sällan leder till en fullgod återväxt av ny skog. Även provytor hade lagts ut i dimensionsavverkade skogar som visade att antalet dugliga plantor var mycket lågt. Det fanns även andra åsikter, i boken *Rationell skogsavverkning* som gavs ut 1897 (Enander, 2007), förespråkar man blädning som den bästa skogskötselformen och man går där även till hårt angrepp mot trakthyggen.

Inför röstningen hade man debatt om den aktuella frågan om skogsvårdsplan med återväxtskyldighet samt förslaget om införandet av en tillsynsmyndighet Skogsvårdsstyrelsen. Jordbruksminister Theodor Odelberg, tillhörande det protektionistiska partiet, som senare slogs ihop med det moderata partiet, inledde med orden: *"Den hejdlösa skogskövling som under årtal pågått, hotar*

att helt och hållet omintetgöra vårt skogskapital och förvandla den ena trakten efter den andra i vårt land till ödemarker". Han förklarade vidare: "Att det kungliga förslaget om en återväxtlag var det mest minimala man kan fordra och att den ofantligt litet inskränker på den enskildes dispositionsrätt" (Enander, 2007, s 45). Odelberg menade också: "Det måste finnas bredvid lagen något organ, som övervakar densamma och som även kan väcka till liv intresse för skogen och lämna råd och upplysning där detta behövs" (Enander, 2007, s 45).

Vid röstningen hade man att ta ställning till återväxtplikten samt inrättandet av Skogsvårdsstyrelsen (Enander, 2007). Mellan olika partier och olika intressegrupper var det stor enighet om orsaken till varför en lagstiftning behövdes, d.v.s. den allmänna vanvården av skogarna. I tvåkammarriksdagen blev röstningen om lagförslaget följande: i första kammaren 100 ja-röster och 25 nej-röster, i andra kammaren utföll förslaget med 168 ja-röster och 52 nej-röster.

Liberalerna medverkade till att begränsa skogstillgångarnas fria användning genom lagstiftning under tidigt 1900-tal, en frihet man tidigare argumenterat för (Enander, 2007). Den klassiska liberalismen, frihet för individen och den enskilde, hade under 1800-talets sista del fått ge vika för socialliberalismen som förespråkade statliga ingrepp till skydd för den enskilde. Under första halvan av 1800-talet hade dessa liberala idéer lagt grunden för pionjärtiden inom svensk skogsindustri, socialliberala idéer påbörjade en reglering av skogsnäringen under tidigt 1900-tal. Regeringen meddelar Skogsvårdsstyrelsen: *"det synes vara av största vikt att lagens ändamål såvitt möjligt vinnes på övertygelsens väg utan användande av tvångsmedel. (Enander, 2007, 52).*

§ 1 Å skogsmark, tillhörig enskilde, må ej afverkning så bedrifvas eller efter afverkningen med marken så förfaras, att skogens återväxt uppenbarligen äfventyras. Har sådan vanskötsel af skogsmark ägt rum, var den, som låtit densamma komma sig till last, pliktig att vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande äro erforderliga. Är af ägare afverkningsrätt upplåten till annan och har denne gjort sig till vanskötsel skyldig, vare jämväl ägare ansvarig för att sådana åtgärder vidtagas; äge dock af den skyldige söka hvad han sålunda nödgas utgiva.

Uppsikt öfver hvad sålunda stadgats varder iakttaget tillkommer Skogsvårdsstyrelsen, som skall finnas i hvarje landstingsområde, där denna lag äger tillämpning, samt de af Skogsvårdsstyrelsen till biträde antagna tjänstemän och tillsyningsmän äfvensom de inom kommunerna tillsatta skogsvårds-kommittéer. (Lagen den 24 juli 1903 nr 79 angående vård av enskildes skogar).

2.2.5 Bolagens skogsköp

De skogar som bönderna var ägare till var naturligtvis intressanta för skogsindustrin som expanderade alltmer (Enander, 2007). Redan före 1850-talet försäkrade sig sågverksbolagen om virke genom avtal om avverkningsrätt på böndernas skogar med upp till femtioåriga avtal. Skogsindustrins köpare låg långt före bönderna när det gällde att värdera skogen och kunde göra förmånliga

affärer både på kort och på lång sikt. År 1889 förkortades den längsta tillåtna tiden för avverkningsrätter till tjugo år genom lagstiftning, detta ändrades 1903 till den nuvarande formen 5 år.

Riksdagen tog upp bolagens skogsköp redan 1892 (Enander, 2007). Carl Lindhagen, jurist och tillhörande det liberala samlingspartiet, lade in en motion till riksdagen år 1901 som blev grunden för en kommande lagstiftning under tidigt 1900-tal. Utredningen för riksdagens räkning gjordes av Norrlandskommittén som menade att bolagens uppköp av hemman var ett hot mot den jordbrukande befolkningen, vilka behövde avkastningen från skogen. Norrlandskommitténs arbetsmetoder bestod bl.a. av en enkätundersökning, den visade att bolagen ägnade sig åt påtryckningar för att förmå bönderna att sälja sina skogshemman bl.a. genom höga flottningsavgifter. Bolagen lånade även ut pengar till bönder, de hamnade då i beroendeställning och vid en framtida fastighetsaffär kunde detta utnyttjas av bolagen. Kommittén menade att en orsak till försäljningarna var att bönderna inte kunde undersöka skogens verkliga värde. En annan orsak till att så många hemman och skogsfastigheter såldes var enligt enkätsvaren de långvariga avverkningsrätterna. När ägaren till gården fick tillbaka dispositionsrätten till sina skogar efter kontraktstidens slut var oftast all skog av värde borthuggen, ibland fanns inte ens husbehovsvirke kvar. Bönderna fick sedan fortsätta att betala grundskatten för fastigheten, men hade för lång tid framåt ingen avkastning från skogarna.

2.2.6 Den norrländska bolagsförbudslagen 1906

År 1904 föreslår Norrlandskommittén en lag med förbud för bolag eller förening att förvärva fast egendom i Norrland (Enander, 2007). Arvid Lindman, tidigare VD vid Iggesunds bruk, hade 1905 påbörjat en politisk karriär och satt som minister i en samlingsregering. Tillsammans med Frans Kempe kritiserade han i en reservation Norrlandskommitténs utredning, man menade att det i rapporten fanns obevisade beskyllningar mot skogsbolagen. Man ansåg vidare att den lag som höll på att instiftas skulle komma att bidra till förmynderi och även begränsa böndernas fastighetsmarknad, resultatet skulle bli en värdeminskning på deras fastigheter. De menade att det endast var skogsbolagen som genom sina dyra industrianläggningar kunde förädla virket, detta gynnade även bönderna. De kritiserade även kommittén för att de inte värderat den virkesförädlade industrin, som var av största vikt för ekonomin och för sysselsättningen. Samlingsregeringen som Lindman tillhörde föll 1905 och efterträdades av en liberal regering där Carl Lindhagen ingick.

Även Lindhagen skrev en reservation, han menade att de säljande bönderna inte hade kunskap om det verkliga värdet på avverkningsrätter och fastigheter (Enander, 2007). Lindhagens erfarenheter byggde på anteckningar från egna resor i Norrland. Avverkningsrätterna som Dickson & CO i Västerbotten betalade för kunde vara 20-50 gånger mer värda än den betalda summan till hemmansägaren. Lindhagen relaterar även till en fastighetsaffär i Hälsingland där 2 750 hektar skog vid försäljning inbringade 40 000 kronor till bonden år 1846,

två år senare såldes samma skifte för 70 000 kronor samt 1872 för 105 000 kronor, Woxna-Ljusne köpte det därefter samma år för 300 000 kronor. Bolaget beräknade värdet på rot till 2,5 miljoner kronor. Lindhagen menade att säljarna borde känt sig lurade på köpesumman som de erhöll från skogsbolaget. Riskdagen antog den norrländska förbudslagen 1906 och bolagens uppköp upphörde i de norra delarna av Sverige. Enskilda personer kunde även fortsättningsvis köpa skogsmark. Lagen gäller från 1925 i hela landet. År 1906 föll även den liberala regeringen, men man hinner driva igenom den norrländska bolagsförbudslagen (Enander, 2007). En konservativ regering tar nu över, där Arvid Lindman blir statsminister.

2.2.7 Orsakerna till skogsvårdslagen 1923

Politikerna hade satt låga krav på den nya återväxtlagen bl.a. därför att riktig vetenskap om beståndanläggning saknades (Enander, 2007). Skogsvårdsstyrelserna startade upp sin verksamhet i Sverige år 1905. Efter några år fick man insikt om de förbättringar och kompletteringar som borde göras av skogsvårdslagen. Ett stort problem med lagen var att det inte fanns föreskrifter och allmänna råd om vad lagen avsåg. Detta resulterade i att återväxten i glesa restskogar fortfarande kunde godkännas, det rådde heller inte återväxtplikt för hyggen avverkade innan lagen trädde i kraft, eller på andra marktyper som hedar och hagmarker. Vidare hade Skogsvårdsstyrelsen varken befogenheter eller resurser att förhindra en avverkning där skogsägaren lämnade för få fröträd och därmed äventyrades återväxten. Det fanns därför redan 1908 förslag från Skogsvårdsstyrelsen till regeringen att markägare skulle vara skyldiga att göra en avverkningsanmälan (Enander, 2007). En lagändring om detta skulle så småningom komma, dock inte förrän 1974, bl.a. med samma argument som framfördes då, 1908.

De flesta skogsvårdsstyrelser i landet såg problemet med för tidiga avverkningar och årligen skrevs rapporter där man meddelade att yngre skog slutavverkades långt före mogen ålder (Enander, 2007). I en rapport från Skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län 1907 meddelas: *”Ungskogarna spolieras oftast just då deras kvantitets- och kvalitetstillväxt är betydligt större än räntan av det kapital som erhålles vid ungskogens avverkning”* (Enander, 2007, s 114). Det fanns även samtida motioner i riksdagen, om införandet av en ungskogslag, vilka avslogs. Regeringen tillsätter 1911 en kommitté för att utreda frågan, utredningen är klar 1918, ett världskrig och sju år senare. Kommittén uttrycker sig om skogsvårdsstyrelserna i utredningen och konstaterar att införandet av dessa var något man borde behålla, dessa styrelserns arbete har stor betydelse även i framtiden (Enander, 2007). Skogslagstiftningskommittén kom i utredningen fram till att man ville göra förändringar och tillägg i skogsvårdslagen på tre olika områden:

1. Förändring i lagen om återväxten
2. Införandet av en ungskogslag
3. Införandet av en lag om uthålligt skogsbruk

2.2.8 Debatt och beslut i riksdagen 1923

Efter att den allmänna rösträtten införts i Sverige 1921 hade mandatfördelningen ändrats, framförallt hade det socialdemokratiska partiet gått framåt (Enander, 2007). När riksdagen skulle besluta om de tre huvudfrågorna som berörde skogsvårdslagen 1923 såg partibildningen och mandatfördelningen ut enligt följande: Nationella partiet hade 41 mandat i första kammaren, men inget i andra. Lantmanna- och borgarpartiet hade inget i första, men 62 mandat i andra kammaren. Bondeförbundet hade 18 mandat i första kammaren och 21 mandat i andra kammaren. Liberala samlingspartiet hade 38 mandat i första kammaren och 41 mandat i andra kammaren. Socialdemokraterna fick nu 50 mandat i första kammaren och 93 mandat i andra kammaren.

Inför riksdagsdebatten hade återväxtfrågan blivit bättre belyst än vad som var fallet vid 1903-års lagstiftning (Enander, 2007). Kommitténs utredning tog upp kraven på återväxtens täthet och kvalitet, samt proveniens och trädslag vid skogsodling. Vidare framfördes förslag på att skogsvårdsstyrelserna fortsättningsvis skulle se till att det fanns tillräckligt med skogsfrö och plantor som var kontrollerade. Ändringen av återväxtbestämmelserna antogs därför omgående av båda kamrarna i riksdagen och den förnyade återväxtlagen löd enligt följande:

5 § Avverkning av skog, vilken icke är att anses såsom yngre, må ej så bedrivas, ej heller må efter avverkning med marken så förfaras, att skogens återväxt äventyras. (Skogsvårdslag, 1923 nr 212).

§ 9 Där vid avverkning icke kvarlämnats skog av sådan täthet och beskaffenhet att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden kan anses nöjaktig samt att en tillfredställande naturlig återväxt ej heller kan inom skälig tid påräknas, skola sådana åtgärder vidtagas som äro erforderliga för att nöjaktig återväxt inom skälig tid efter avverkningen kommer att finnas å det avverkade området. Därå uppkommen skog skall vidmakthållas, till dess densamma nått den utveckling, att den ej längre är att räkna som plantskog. (Skogsvårdslag 1923 nr 212).

När riksdagen tog upp frågan om den yngre skogen fanns det riksdagsmän och hemmansägare som ansåg att det skulle bli en inskränkning i den fria dispositionsrätten (Enander, 2007). Arvid Lindman, som nu var ordförande i det utskott som låg bakom förslaget, framförde argument om hur utskottet hade tänkt, en del var av nationalekonomisk karaktär. För den enskilda skogsägaren var det en fördel precis som för landet i övrigt, att utvecklingsbara bestånd når en högre ålder med grövre dimensioner, därmed fås ett högre avkastningsvärde. Röstningen om den yngre skogen utföll med 61 ja mot 52 nej i första kammaren och 131 ja mot 62 nej i andra kammaren. Den nya lagen om den yngre skogen löd:

3§ *Yngre skog må icke..... avverkas annorledes än genom för skogens utveckling ändamålsenlig gallring.* (Skogsvårdslag 1923 nr 212).

Den tredje stora frågan för riksdagen att ta ställning till var förslaget om ett uthålligt skogsbruk, eller rationell skogshushållning med obligatoriska skogsbruksplaner (Enander, 2007). Förslaget lades fram till utskotten som menade att det var problem med både finansiering och kunnig personal för att taxera så stora arealer skog. Därför föreslogs att ett uthålligt skogsbruk endast skulle bedrivas på skogar som tillhörde skogsbolag, kommuner, allmänningar och stiftelser av allmännyttig karaktär samt Skogssällskapets skogar. När frågan debatterades ansåg några att förslaget var bra och principiellt riktigt, men för närvarande ville man inte driva igenom frågan, man hade ju precis drivit igenom en ungskogslag med hårdare bestämmelser.

Det fanns år 1923 svagheter med det framtagna förslaget (Enander, 2007). Varför var endast större skogsbolag och andra större skogsägende sällskap skyldiga att upprätta skogsbruksplaner? Tidigare undersökningar hade visat att dessa skogar sköttes bättre än böndernas. Förslaget röstades därför ned av riksdagen, men 40 % av ledamöterna ansåg att det borde ske ytterligare utredningar i frågan.

2.2.9 Skogspolitisk utredning 1946

Skogsstyrelsen tog 1942 initiativ till att föreslå regeringen att en översyn av skogslagstiftningen borde göras (Enander, 2007). De flesta politiker och ett flertal av näringslivets organisationer var inte så entusiastiska inför styrelsens förslag och ansåg att lagen från 1923 fungerade bra, men Skogsstyrelsen beviljades ändå att påbörja en utredning om:

- En förbättrad och mer intensiv skogsvård.
- Restriktioner i avverkningen för både yngre och äldre skog för att undvika spekulation.
- Att lagstiftningen skulle anpassas mer till sociala förutsättningar d.v.s. råvaruförsörjningen och sysselsättningen i både skogsnäringen och industrin.
- Att man i hela landet sammanförde en allmän skogslag för det enskilda skogsbruket för de delar som fortfarande var förgrenade från varandra, skogsvårdslagen och lappmarkslagen.

Den skogspolitiska utredningen pågick mellan åren 1942-1946 (Enander, 2007). Det mest radikala förslaget till förändring av skogsvårdslagen kom från skogsforskningsinstitutets chef Henrik Pettersson, vilken även var sakkunnig i utredningen. Pettersson menade att: *"Skogslagstiftningen borde syfta till en sådan skötsel av skog att markens virkesalstrande förmåga utnyttjades på ekonomiskt lämpligt sätt. Med hänsyn till sociala intressen borde därvid så vitt möjligt jämn avkastning eftersträvas"* (Enander, 2007, s 136). Pettersson

framförde lönsamhetsprincipen och principen om jämn avkastning. Skogsstyrelsen ansåg att det var viktigt att förslaget hamnade i skogsvårdslagen.

1§ Skogsmark med därå växande skog bör genom utnyttjande på lämpligt sätt av markens virkesalstrande förmåga skötas så, att tillfredställande ekonomiskt utbyte vinnes och, såvitt möjligt, i huvudsak jämn avkastning erhålles. (Skogsvårdslag 1948 nr 237).

Idag kan denna paragraf jämföras med skogsvårdslagens första s.k. portalparagraf, som är vägledande och upplysande hur övriga paragrafer ska tolkas (Enander, 2007). Vidare menade Skogsstyrelsen att det enskilda skogsbruket skulle jämföras med ett ekonomiskt företag där man över tid lämnar ett överskott. På äldre kalmarker, hedar och skräpskogar fanns ingen skyldighet till återbeskogning. Skogsstyrelsens förslag var att via lagstiftningen återigen få dessa marker att producera skog, även myrmarker som inte var alltför försumpade skulle beröras av de nya produktionsinriktade bestämmelserna.

§16 Är å skogsmark skogstillståndet uppenbarligen otillfredsställande, skola .....sådana åtgärder vidtagas, som erfordras för att inom skälig tid nöjaktig skog skall finnas å marken. (Skogsvårdslag 1948 nr 237).

Kraven om lönsamhetsprincipen innebar att kostnaderna för återväxterna måste vara rimliga. Skogsstyrelsen menade därför att man kunde kräva fullgoda återväxter på goda marktyper, på sämre marktyper var kraven inte lika höga. Vidare ansåg olika instanser t.ex. skogsvårdsstyrelserna, jägmästarföreningen och skogsägarförbundet att förslaget var bra, det borde däremot tillämpas i kombination med att skogsägarna fick bidrag eller lån av staten.

Ett annat förslag som den skogspolitiska utredningen kommer fram till är en höjning av åldern för skyddsgränsen av yngre skog, härmed skulle skogen skyddas högre upp i åldrarna (Enander, 2007). I praktiken innebar detta att ytterligare 2,5 miljoner hektar undantogs från slutavverkning.

§6 Utvecklingsbar skog må icke utan Skogsvårdsstyrelsens tillstånd avverkas annorledes än genom gallring, som är för skogens utveckling ändamålsenlig. Skog är att anse som utvecklingsbar, så länge det under förutsättning av lämplig skötsel måste antagas bliva mera lönande att låta skogen kvarstå än att omedelbart avverka den. (Skogsvårdslag 1948 nr 237).

Det som ytterligare kunde motivera en översyn av lagstiftningen var att det fortfarande fanns stora arealer med kalmare och skräpskogar, samt att virkesförrådet fortfarande sjönk i Norrland (Enander, 2007). Manfred Näslund presenterade riksskogstaxeringsgruppens resultat en månad före riksdagsdebatten 1948.

2.2.10 Debatt och beslut i riksdagen 1948

De frågor i riksdagen som berörde återväxten och utvecklingsbar skog antogs utan större svårigheter (Enander, 2007). Debattens huvudfråga blev istället den om jämn avkastning. Socialdemokraterna hade majoritet i riksdagen och hade antagit ett efterkrigsprogram som bestod av tre punkter; full sysselsättning, rättvis fördelning samt effektivitet och demokrati inom näringslivet. Det fanns även uttalade mål om en utökad socialisering och om statsingripanden i näringslivet. Skogsnäringen påverkades av regeringens efterkrigsprogram vilket visade sig i skogslagstiftningen där krav på jämn avkastning och lönsamhet föreslogs skrivas in i skogsvårdslagen. Motargumenten om kraven på jämn avkastning kom bl.a. från Carl Sundberg, bruksdisponent och ägare till Överums Bruk: *"När man måste begära tillstånd för att få göra avsteg från jämnhetskravet har man kommit bra långt i regleringssamhällets rotande i den enskildes ekonomi"* (Enander, 2007, s 144). Även Gunnar Hedlund, partiledare för bondeförbundet, menade att jämnhetskravet borde utgå. Hedlund ansåg att man måste anpassa industrins råvaruförsörjning efter konjunkturerna utomlands och anpassa avverkningarna efter detta. Vidare frågade Hedlund i debatten om det var försvarbart att kvarhålla mogen skog som upptar mark och inte ger någon ränta.

Jordbruksminister Per Edvin Sköld, socialdemokraterna, menade att jämnhetskravet hade två syften. Det första berörde den jordbrukande befolkningen och det enskilda skogsbruket: *"Att undvika att en generation rakar rent på skog, ty då får nästa generation inte något stöd av skogsbruket"* (Enander, 2007, s 146). Den andra motiveringen gällde de större skogsägarna och bolagen där man måste ta hänsyn till sysselsättning och därmed kunna tillgodose industrins behov av virke. Sköld hänvisade till aktuella fall i norra delen av landet där råvaruförsörjningen var ett problem: *"Jag tror det inte kan bestridas att virket efter vissa floddalar i Norrland blivit så uttunnat, att den ena fabriken efter den andra måste lägga ned sin verksamhet. Jag tror att representanterna från Västerbotten kan intyga att Örviken, Robertsfors och åtskilliga andra är i farozonen"* (Enander, 2007, s 146).

I riksdagen hade ett flertal ledamöter en rädsla för att den skärpta lagstiftningen skulle försämma relationerna mellan skogsvårdsstyrelserna och skogsägarna (Enander, 2007). Beträffande rådgivning och upplysningsverksamhet hade skogsvårdsstyrelserna gott anseende i landet, det fanns i stället farhågor för att de alltmer skulle bli en kontrollerande instans. Per Edvin Sköld menade att den nya lagen var lättare att tolka: *"Jag säger med avsikt till ledtråd, ty denna skogsvårdslag är lika lite som den föregående en strafflag. Det är en uppfostringslag, en lag där statsmakten säger vilka anspråk de ställer på skogsvården - - skogsvårdsstyrelsernas uppgift skall enligt lagen vara att genom upplysningsarbete få skogsägarna att förbättra sin skogsvård, så att de kommer i överensstämmelse med lagens föreskrifter"* (Enander, 2007, s 147). Sköld menar att skogsvårdsstyrelsernas arbetssätt skulle vara oförändrat även efter införandet av den nya lagen.

Röstningen i första kammaren om införandet av den nya skogsvårdslagen med jämnhetskrav utföll med 78 ja-röster och 52 nej-röster (Enander, 2007). I andra kammaren utföll förslaget med 95 ja-röster och 57 nej-röster. Den nya skogsvårdslagen trädde i kraft 1948.

2.2.11 Skogsskötseln intensifieras

Vid ingången av 1950-talet hade man i norra Sverige fortfarande problem med ett sjunkande virkesförråd, medan det steg i södra delen av landet (Enander, 2007). I Norrland var skogstillståndet nedkört både på bolagsskogarna och på de statliga skogarna. I vissa slutavverkningar som SCA gjorde i början av 1950-talet, blev virkesutbytet ca 40 m³sk per hektar. Skogsbolaget MoDo bedrev sedan tidigt 1900-tal en blädningsbetonad luckhuggning och under 1940-talet planterade man endast 1300 hektar på hela sitt skogsinnehav, det gjorde att återbeskogningen blev alltför dålig, stora skogsarealer låg improduktiva. Även Fredrik Ebeling överjägmästare på Domänverket i norr beskriver i en tillbakablick tillståndet på de statliga skogarna i norr: *”De successiva utglesningshuggningarna hade nått sitt slutstadium under 1940-talet- ett slutdatum som uppnått samtidigt över sammanhängande jättearealer. Glesa slöjor beskogade vad som rätteligen var återväxtytor”* (Enander, 2007, s 204). Det fanns helt enkelt ingen skog att spara.

Både skogsbolagen och statliga Domänverket insåg att det behövdes radikala förändringar för att höja tillväxten i Norrland (Enander, 2007). Om man kan tala om det stora språnget inom skogsbruket, så inträffade detta under 1950-talet. En teknikutveckling påbörjades, vilket så småningom ledde fram till det helmekaniserade skogsbruket. Inom skogssektorn mobiliserades resurser för en omvandling och effektivisering av skogsskötseln.

Vid tidigt 1950-tal beslutar både skogsbolagen och Domänverket i norr om en ändring av skogsskötselprogrammen (Enander, 2007). Trakthyggesbruk skulle prioriteras istället för blädnings teknik. Ett exempel är när den nytillträdde generaldirektören vid Domänverket, Erik Höjer, inför ett 20-årigt program, som innebär att all obeskogad mark ska sättas i produktivt skick och att alla nya hyggen skulle återbeskogas omgående. I första hand skulle återbeskogningen ske genom plantering, självföryngring fick bara utföras på skogsmarker där det förekom ett rikligt och naturligt uppslag av plantor.

Trakthyggesbruk införs nu på allt större arealer (Enander, 2007). En omfattande nyetablering av plantskolor sker hos både skogsbolagen och vid det statliga Domänverket. En förbättring påbörjas av de biologiska och tekniska grunderna för plantans överlevnad vid plantering. Bolagen samordnar även försöksverksamhet med maskinell markberedning, vilket bidrar till att den omtalade hyggesplogningen introduceras.

Skogsskötseln intensifierades även hos de mindre skogsägarna under 1950-talet (Enander, 2007). Skogsvårdsstyrelsen hade här en viktig roll, förutom att erbjuda

kunskaper och service till skogsägarna, hade man en skyldighet att se till att det fanns tillgång till frö och plantor.

Plantskoleverksamheten som Skogsvårdsstyrelsen bedrev utökades därför, med start 1950 under en 20-årsperiod, från 250 till 950 hektar (Enander, 2007). Skogsvårdsstyrelsen hade även till uppgift att främja och bistå de skogsägarföreningar som bildades. Medlemsantalet steg kraftigt från 1940-talet till slutet av 1950-talet. Föreningarna kunde ordna fram yrkeskunniga plantörer, arbetsledare och utbilda arbetslag.

2.2.12 Granskning av kalhyggen 1972-1974

Kritiken mot kalhyggen (trakthyggesbruk) från allmänheten och miljörörelsen hade framförts under ett antal år (Enander, 2007). Allmänheten hade synpunkter och menade att hyggena hade blivit fler och större, de förfulade landskapet och försvårade framkomligheten, det fanns även en viss oro för överavverkningar och minskad sysselsättning. År 1972 tillsätter dåvarande jordbruksminister Ingemund Bengtsson, centerpartiet, en arbetsgrupp för att fördjupa sig i hyggesfrågan, som tilläggsuppdrag fick man även studera olika markberedningsmetoder och den hårt kritiserade hyggesplogningen. Arbetsgruppen använde sig av en annan metod till att definiera kalhyggen, en definition som skilde sig från riksskogstaxeringens. Syftet var att närma sig allmänhetens definition om vad som uppfattades som ett kalavverkat område. Ett hygge blev i undersökningen ett kalt område med eller utan plantor upp till 1,3 meters höjd. Hyggen mindre än 5 hektar medräknades inte i undersökningen. Kalmarsarealen hade enligt riksskogstaxeringen inte förändrats i Sverige.

Arealen kalmars låg på 1,8 miljoner hektar eller 8 % av den produktiva skogsmarken. I Götaland hade kalmarsarealen minskat från 16 % till 6 %, medan den i norra Norrland hade ökat från 4 % till 9 %. Det rådde en stor variation i landet när det gällde upptagandet av kalmars. Undersökningen visade att antalet hyggen över 100 hektar upptog 25 % av hyggesarealen. I norra Norrland fanns de riktigt stora arealerna med hyggen, storleken på ett enskilt hygge kunde variera mellan 100-500 hektar. Dessa hyggen hade tillsammans en totalareal på 210 000 hektar (Enander, 2007).

Utredningen kom fram till att man bör fortsätta med ett intensivt, kontinuerligt skogsbruk på de övervägande arealerna i landet d.v.s. ett trakthyggesbruk med fröträdsställning och plantering som återväxtmetod (Enander, 2007). Vidare ansåg utredningsgruppen att man kunde kräva bättre återväxter vid såväl sådder som planteringar. En skärpning av skogsvårdslagen borde därför ske för att få till en bättre återväxt. Ett förslag lämnas därför på att det skulle införas en obligatorisk anmälan före planerade avverkningar.

I Sverige utfördes den hårt kritiserade hyggesplogningen varje år på ca 8 000 hektar, metoden användes främst på sämre klimatlägen i Norrland (Enander, 2007). Enligt samerna försvårdades renarnas förflyttning och det var svårare att

hålla ihop horden med renar. Även framkomligheten för allmänheten försvårades, samt att det inte var så estetiskt tilltalande. Utredningsgruppen menade att hyggesplogningen skulle begränsas till arealer där inga andra alternativ fanns och att skogsbruket borde anmäla och samråda varje hyggesplogning med länsstyrelsen.

Ytterligare ett förslag lämnas, att naturvårdshänsyn borde införas i skogsvårdslagen. När förslagen gick ut på remiss denna gång var även Statens Naturvårdsverk och Svenska Naturskyddsföreningen med som remissinstanser.

2.2.13 Debatt och beslut i riksdagen 1974

Socialdemokraterna hade bildat regering, Svante Lundqvist var jordbruksminister efter Ingemund Bengtsson som startat kalhyggesutredningen (Enander, 2007). Jordbruksutskottet accepterade utredningsgruppens redovisning och förslag om kalhyggen. Ett av förslagen röstas omgående igenom, den om naturvårdshänsyn i skogen. Den skulle bli ett tillägg till portalparagrafen och formuleringen var: *"hänsyn skall tagas till naturvårdens intressen"* (Enander, 2007, s 244). År 1975 när lagen trätt i kraft, hade Skogsstyrelsen skapat en femsidig lista över den naturvård som skulle utföras i samband med skogsvård och avverkning. Ett annat förslag som röstades igenom utan problem var den om hyggesplogningen. I naturvårdsförordningen § 6 införs en bestämmelse där man blir skyldig att anmäla planerad hyggesplogning, i och med naturvårdslagen § 20 ska detta ske i samråd med Länsstyrelsen. Hyggesplogning är sedan 1994 förbjuden i hela landet.

Huvudfrågan i riksdagsdebatten blev istället den om anmälningsplikten vid avverkning (Enander, 2007). Från den borgerliga sidan som företrädades av Gösta Bohman och Torbjörn Fälldin, kom motioner om att man borde avslå förslaget. Socialdemokraternas Grete Lundblad, socialinspektör och Sven Lindberg, skogsarbetare, kritiserade motionerna från den borgerliga sidan om avslag för anmälningsplikten, bl.a. därför att man bröt mot sina egna partiprogram eller tidigare synpunkter. Socialdemokraten Lundblad kritiserade centerns program *Människan och miljön*, *"Bruket av kalhuggning måste regleras så att det inte sker i sådan omfattning att det skadar den ekologiska balansen och landskapet"* (Enander, 2007, s 243).

Ett huvudargument mot anmälningsplikten var att man skapade en ökad byråkratisering, vilket inte var till nytta för någon part (Enander, 2007). Lantbrukare Einar Larsson tillhörande centerpartiet beräknade att det årligen skulle komma in 150 000 avverkningsanmälningar till skogsvårdsstyrelserna i landet, och efter sju år skulle de uppgå till ca 1 miljon. Han ansåg att skogsvårdsstyrelsen inte borde lägga resurser på detta.

Efter röstningen om anmälningsplikten blev resultatet ett jämviktsläge mellan de borgerliga partierna och de socialistiska (Enander, 2007). Röstningen utföll med 162 nej och 162 ja, en avstod att rösta. Lottdragning med 50 % chans för

vartdera förslaget fick avgöra. Efter dragningen vann utskottsförslaget om införandet av anmälningsplikt.

8a§ "Skogsmarks ägare är skyldig att enligt bestämmelse som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer underrätta Skogsvårdsstyrelsen om avverkning som skall äga rum på hans mark". (Ändring i skogsvårdslag SFS 1974: 1026).

2.2.14 En skoglig miljöpolitik växer fram

Efter att Rachel Carson i USA ger ut boken *Silent Spring* 1962 sker ett allmänt miljöuppvaknande i USA som sedan sprider sig till andra delar av världen (Enander, 2007). Boken grundas på forskningsresultat av de kemiska preparatens inverkan på människor, djur och natur. Carson refererar till vetenskapliga rapporter, publikationer och statliga utredningar. Enbart i USA framställdes 500 nya kemiska preparat årligen, som sedan spreds till olika delar av näringskedjan. Carson menade att kemiska bekämpningsmedel kunde behövas ibland, men argumenterade mot den omfattande användningen av dessa. Hon förklarar hur DDT och andra insektsmedel fungerar i näringskedjan och blev till skadliga nivåer för bl.a. vissa arter av fåglar. Ett totalförbud för DDT infördes i Sverige 1970, dispens beviljades för skogsplantor fram till 1974.

Svenska opinionsbildare som var samtida med Carson var kemidocenten Hans Palmstierna och Björn Gillberg (Enander, 2007). Palmstierna kritiserade i boken *Plundring svält och förgiftning* insekticidanvändningen, kvicksilverutsläppen och vattenföroreningarna. I boken tar han upp att en förbättring har skett i de flesta massa- och pappersbruk i Sverige, där hade man förändrat sina metoder och skulle enligt industrin helt upphöra med dessa skadliga utsläpp i framtiden.

Gillberg kritiserar i sin bok *Mordet på framtiden* samhällets miljöproblem och menar att det är passivitet eller felprioritering av miljöproblemen från statens, industrins och forskarnas sida (Enander, 2007). Gillberg påpekar att forskare som arbetar med miljöstudier kunde dra sig för att publicera resultaten på grund av rädsla för indragna anslag. Vidare kritiserade han gödslingen i skogsbruket på grund av en förändrad näringsbalans, samt användningen av lövbekämpningsmedlet hormoslyr, som misstänktes ge fosterskador och cancer hos människor och förändringar i naturen.

Mellan skogsbruket och miljörörelsen blev de stora konfliktfrågorna under 1970-talet den om kemisk lövbekämpning och den om kalhyggesbruket (Enander, 2007). Den första kemiska flygbesprutningen utfördes under tidigt 1950-tal. På 1970-talet sattes ett antal dödsfall bland människor och djur i samband med användandet av herbicider. I trakterna kring Älvsbyn dog på vårkanten 1970 ett stort antal renar, under sommaren påbörjades i medierna hormoslyrdebatten på allvar. Giftnämnden som undersökte renarna konstaterade att de doser som påträffades inte var skadliga för människor och djur. Användningen av herbicider

mot lövsly är förbjuden under hela 1971, när man lättar på förbudet 1972 tar debatten fart igen och pågår under hela 1970-talet.

När Gränseverken och MoDo intervjuas i pressen om lövbekämpningen visar det sig att Gränseverken använder herbicider i lövbekämpningen medan MoDo använder sig av manuella metoder (Enander, 2007). Gränseverken förklarade att det blev för dyrt att röja manuellt och att det saknades arbetskraft. MoDo menade att arbetskraftskostnaderna inte var ett problem för bolaget samt att björkinblandningen var ekologiskt positivt.

2.2.15 Debatt och beslut i riksdagen 1977

Naturvårdsverket fick den grannliga uppgiften att utreda riskerna med herbicidanvändningen och de ökade kostnaderna som skulle bli följden av ett skogsbruk utan herbicider (Enander, 2007). Skogsbolaget MoDo utfrågades av tjänstemännen från Naturvårdsverket. Ett förslag lämnades till regering och riksdag 1977 om att ämnet 2,4,5-T, som ingår i hormoslyr, skulle totalförbjudas. Detta antogs av riksdagen. Andra lövavskogningspreparat kunde dock användas några år till. 1984 införs ett totalförbud om spridning av kemiska medel över skogsmark. Skogsvårdsstyrelserna kunde ge dispens, men kommunerna hade därefter vetorätt. Efter 1986 har det inte förekommit någon flygbesprutning i Sverige. Jordbruksminister Ander Dahlgren, tillhörande centerpartiet, motiverar beslutet om totalförbud: *"Besprutningen har vållat stor oro och irritation. Det faktum att besprutning görs över skogsmark i bärtider, där människor vistas är skäl nog för min inställning"* (Enander, 2007, s 258). På en fråga varför kemiska medel skulle vara tillåtna i jordbruket men inte i skogsbruket svarade Dahlgren: *"Att i skogen gällde allemansrätten men inte på åkermark"* (Enander, 2007, s 258).

2.2.16 Skogsutredningen 1973-1978

En ny skogspolitisk utredning startades av regeringen 1973, under pågående högkonjunktur, anledningen var att se över skogsvårdslagen från 1948 (Enander, 2007). Synpunkterna som fanns var att man borde införa en princip om ett uthålligt skogsbruk i portalparagrafen, samt att miljöaspekterna skulle tydliggöras. Skogsbruket utsattes under tiden för hård kritik, bl.a. för sina bruksmetoder. När utredningen var klar 1978 rådde djup lågkonjunktur.

Direktiven från regeringen till utredningsgruppen var att den skulle utföra ett system för en rullande virkesbalansräkning och utifrån denna presentera olika förslag, d.v.s. hur mycket man kunde avverka i Sverige för att tillgodose industrins behov (Enander, 2007). Det befarades att virkesbrist kunde uppstå samt att skogsvården med röjningarna och återväxterna inte var tillräckliga. Regeringen betonade att ett uthålligt skogsbruk måste vara målsättningen, att skogsbruket inriktade sig på en långsiktig och hög virkesproduktion, med innebörden att intensiteten på skogsvården skulle bli högre än på den skogsvård som hittills bedrivits. För att uppnå detta mål hade man till sin hjälp olika

skogspolitiska styrmedel, som lagstiftning, statligt stöd, rådgivning, utbildning och forskning, samt planläggning.

Utredarna bedömde 1975 att den årliga avverkningsvolymen under 1970-talet skulle vara på 84 miljoner m³sk, en volym som översteg den beräknade tillväxten (Enander, 2007). När konjunkturen försämrades under andra halvan av 70-talet gör man en ny beräkning 1978, där hamnar avverkningsvolymen istället på 71 miljoner m³sk i medeltal per år under 1970-talet. Endast ett år i början av årtiondet blev avverkningsnivån högre än tillväxten. 1978 presenterade utredarna det färdiga förslaget *Skog för framtid*:

- Tre olika skogsproduktionsprogram presenteras. Utredningen föreslår förslaget med den högsta intensiteten, årligen kunde då 90 miljoner m³sk avverkas hundra år framåt.
- Skogsvårdslagen skulle även omfatta statens och kyrkans skogar.
- Utökad skyldighet att avverka och återbeskoga bestånd som p.g.a. gleshet eller olämpligt träslag hade mycket låg tillväxt.
- Skyldighet efter föreläggande att avverka vissa överåriga bestånd.
- Rönjningsskyldighet.
- Obligatorisk insättning på skogsvårdskonto, årligen och vid slutavverkning.
- Översiktliga skogsinventeringar (ÖSI).
- Omfattande statligt stöd till långsiktiga åtgärder som upprättande av skogsbruksplaner, åkerplantering, dikning och gödsling av myrar och torvmarker.

En del remissinstanser kritiserade utredningen och menade att den betonade virkesproduktionen för mycket (Enander, 2007). I regeringens proposition utvidgas därför portalparagrafen till att omfatta naturvård och andra samhällsintressen. Vidare tänkte regeringen inte följa något av det skogsproduktionsprogram som lagts fram av utredarna, man ansåg att den årliga avverkningsnivån skulle hamna på omkring 75 miljoner m³sk. Målet om en lägre intensitet inom skogsbruket innebar t.ex. en begränsning av skogsgödslingen, vilket inte skulle bekostas av staten.

2.2.17 Debatt och beslut i riksdagen 1979

I riksdagen hade de borgerliga partierna majoritet med 180 mandat mot de socialistiska partiernas 169 mandat (Enander, 2007). Under debatten framförde socialdemokraten Svante Lundqvist att det i en snar framtid kunde bli råvarubrist till skogsindustrierna med en arbetslöshet till följd om skogsägarna inte ökade avverkningarna.

Vidare framförde Lundqvist att det behövdes ett handlingsprogram för skogsnäringen med obligatoriska skogsvårdskonton och skyldighet för skogsägarna att skaffa en skogsbruksplan (Enander, 2007). Torbjörn Fälldin menade att det inte var möjligt: *”Att ta till vara biologiska, naturvårdens eller*

andra samhällsintressen om inte skogsbruket var lönsamt” (Enander, 2007, s 279). Fälldin ville därför ha ett tillägg i portalparagrafen där meningen, *Tillfredställande ekonomiskt utbyte* skrevs in. Vänsterpartiet kommunisterna menade att den pågående mekaniseringen hotade sysselsättningen och därmed även ett flertal orter i landet. Därför framfördes kravet på att mekaniseringen endast borde ske efter godkännande från fackföreningsrörelsen. Vänsterpartiet kommunisterna (VPK) ansåg att en socialisering av skogen och industrin skulle lösa dess akuta lönsamhetsproblem. Folkpartiregeringens förslag röstades igenom i riksdagen med hjälp av centerpartiet och moderaterna. Följande förslag beviljades:

- Skogsvårdsslagen skulle omfatta all skogsmark, även statens och kyrkans.
- Ökade krav på anläggning av ny skog.
- Skyldighet att röja ungskog.
- Utökad skyldighet att ersätta gles skog och skog med olämpligt trädslag med ny skog.
- Skyldighet efter åläggande att avverka mycket gammal skog.
- Strängare regler beträffande naturvårdshänsyn.
- Beviljande av förslaget av att ÖSI skulle påbörjas och att de statliga bidragen skulle utökas.

Ett förslag som inte gick igenom var förslaget om skogsvårdskonton. Det förslaget avvisades redan i propositionen av regeringen som ett krångligt och dyrbart system för skogsägarna.

2.2.18 Virkesförsörjningsbrist

Redan innan den nya 1979 års skogsvårdslag kom att träda i kraft, startade den sittande folkpartiregeringen en ny utredning (Enander, 2007). Syftet var att undersöka den befarade framtida bristen på råvara. De privata skogsägarna hade dragit ned på avverkningsnivån. De årliga avverkningarna var under första halvan av 1970-talet på omkring 75 miljoner m³sk, en rejäl ökning i förhållande till 1960-talets nivåer. Under andra halvan av 1970-talet sjönk avverkningsnivåerna till 55-60 miljoner m³sk. Den största minskningen med 10 miljoner m³sk kom från privatskogsbruket. Den lägre råvaruvolymen som kom till industrin justerades av minskade varulager, samt genom import av virke. Folkpartiregeringens direktiv till virkesförsörjningsutredningen var att den helt skulle inrikta sig på avverkningsfrågorna och om de skogspolitiska styrmedlen som fanns var tillräckliga.

Virkesförsörjningsutredningen, VFU, kom fram till att den årliga avverkningsvolymen kunde uppgå till 70 miljoner m³sk (Enander, 2007). Då hade även hänsyn tagits till miljön, tveksamma skogtillgångar hade inte medräknats. VFU ansåg att privatskogsbruket borde leverera 40 miljoner m³sk och stat och bolagsskogsbruk de övriga 30 miljoner m³sk. När man tittade på orsakerna till varför leveranserna från privatskogsbruket minskat under andra halvan av 1970-talet, konstaterades att den svaga konjunkturen minskat efterfrågan mellan åren

1977-1979. Trots kraftiga prishöjningar på virke efterföljande säsonger fortsatte leveranserna vara låga från privatskogsbruket.

VFU beslutade att göra en enkätundersökning till de privata skogsägarna. Enligt svaren hade de flesta skogsägare även inkomster från annat håll (Enander, 2007). För två tredjedelar av skogsägarna stod nettointkomsten från skogen för mindre än 10 % av totalinkomsten. Andra orsaker till de lägre avverkningsvolymerna var den högre inflationstakten samt en ökning av marginalsikten. Enligt svaren hade ekonomiska incitament som gav nya avdragsmöjligheter och ökad avsättning till skogskonton mindre betydelse för skogsägende privatpersoner.

VFU menade även att skogsägarna kan ha påverkats av skogsdebatten under 1970-talet (Enander, 2007). I början på årtiondet handlade det om överavverkningar, det svängde senare och kom att handla om underavverkning. Därutöver kom miljödebatten och kritiken om skogsbrukets metoder som kan ha påverkat skogsägarna att avverka mindre. En annan faktor enligt VFU, var att endast 20 % av skogsägarna hade aktuella skogsbruksplaner. En dålig kännedom om den egna fastighetens tillgångar på skog kan vara en anledning till varför vissa skogsägare är återhållsamma vad gäller avverkning. I det slutgiltiga förslaget från VFU ville man höja volymen på de årliga avverkningarna. Det skulle ske genom att lagstifta om en allmän skyldighet att avverka en viss del av den avverkningsmogna skogen (Jönsson, 2011, Länk G). VFU föreslog vidare att öka avverkningarna och restaureringen av glesa s.k. 5§3 skogar (hänvisningen avser 5 § punkt 3 i skogsvårdslagen 1979:429). Det totala virkesförrådet i dessa skogar beräknades till 100 miljoner m³sk (Enander, 2007).

2.2.19 Debatt och beslut i riksdagen 1981 och 1983

Regeringen bestod 1981 av en koalition mellan centerpartiet och folkpartiet. VFU lämnade sin utredning i oktober 1981 (Enander, 2007). Regeringen var snabbare och lämnade in en proposition utan remiss redan i september. I den föreslog regeringen att de glesa s.k. 5§3 skogarna skall avverkas och restaureras. Det femtonåriga programmet skulle kosta ca 3 miljarder kronor och årligen inbringa omkring 4,5 miljoner m³sk. Efter röstning antogs förslaget av riksdagen.

Riksdagen skulle ännu en gång behandla förslaget från VFU, denna gång 1983 (Enander, 2007). Nu var den tidigare regeringen utbytt mot en socialdemokratisk regering. Olof Palme var statsminister och Svante Lundqvist återkom som jordbruksminister. Både från socialdemokraterna och från fackföreningsrörelsen hade det tidigare framförts krav på ett hårdare reglerat skogsbruk. Motiveringen var att skapa högre sysselsättning genom att se till att industrins råvarubehov tillfredsställdes. Detta skulle ske genom ökade krav på skötselåtgärder i skogen. Socialdemokraterna framför nu förslag som stärker skogspolitiken ytterligare. I en proposition till riksdagen föreslår regeringen i likhet med VFU:s förslag, en allmän skyldighet att avverka en del av den mogna skogen, samt att man är skyldig att gallra skogar med högt stamantal. Regeringen vill även att varje skogsfastighet ska vara skyldig att inneha en skogsbruksplan.

I en partimotion från Fälldin och centerpartiet framfördes att regeringen visade misstro mot skogsägarna och menade att det bara var en liten del av skogsägarna som inte aktivt skötte skogen (Enander, 2007). Kravet på skogsbruksplaner borde begränsas till denna grupp skogsägare som inte uppfyllde skogsvårdslagens minimikrav. Centerpartiet ställde sig även avvisande till förslaget om slutavverkningsplikten och till skyldigheten att gallra vid högt stamantal. Frågan om obligatoriska skogsvårdskonton, drev inte den socialdemokratiska regeringen igenom. Övriga förslag från regeringen röstades igenom.

Skogsvårdslagen blev i och med de senaste riksdagsbesluten, både från 1979 och från 1983, den hårdast reglerande under 1900-talet, där det mesta av skogsvården och avverkningarna var reglerade enligt lagboken.

2.2.20 1993 års ändringar i skogsvårdslagen

De skogspolitiska förutsättningarna hade ändrats sedan den gällande skogsvårdslagen (Enander, 2007). Det fanns en större opinion för att skogsbruket skulle ta mer miljöhänsyn, kunskaperna på det ekologiska området ökade, under 1980-talet fick forskare inom miljöområden ett större inflytande över samhällsdebatten. Olika delar av miljörörelsen blev mer gällande, t.ex. var Jokkmokks-gruppen som bildades 1987 en av de första att identifiera skyddsvärda biotoper med hjälp av signalarter. År 1990 tillsätter den socialdemokratiska regeringen en skogspolitisk utredning som får till uppgift att framföra olika förslag till miljömål i skogsbruket. Andra grundläggande direktiv som regeringen krävde av utredningsgruppen var en långsiktig hushållning med skogsresurserna och bevarande av en biologisk mångfald. Sedan 1979 års skogsvårdslag hade farhågorna om en virkesbrist i en nära framtid upphört. Avverkningsnivåerna hade blivit lägre än de planerande och skogsindustrins tillgång på råvara var inte längre ett problem.

I början av 1990-talet uppgick avverkningsnivåerna till 65 miljoner m³sk, medan tillväxten började närma sig 100 miljoner m³sk (Enander, 2007). Därmed fanns det ett positivt överskott som kom väl till pass när utredningsgruppen påbörjade arbetet. Efter 1983 förbyttes lågkonjunkturen åter till högkonjunktur, som denna gång fortsatte till 1990. Under skogsutredningen råder således en lågkonjunktur i landet. I jämförelse med andra skogsutredningar var det fler experter, som representerade olika miljöintressen t.ex. från miljö- och resursdepartementet, naturvårdsverket, svenska naturskyddsföreningen, världsnaturfonden och samerna.

Socialdemokraterna förlorade valet 1991 och istället bildades en borgerlig fyrpartiregering bestående av, moderaterna, centerpartiet, folkpartiet och kristdemokraterna (Enander, 2007). Svante Lundqvist var tillsatt som ordförande i utredningsgruppen. Lundqvist avled hastigt under sommaren 1991. När den nya borgerliga regeringen tillsatte hans efterträdare och gjorde andra förändringar i

utredningsgruppen, ändrades maktfördelningen från att ha varit socialistisk till att bli mer borgerlig.

Utredningsgruppen hade börjat med att analysera följderna av 1979 års skogsvårdslag och granskat hur skogsvård, avverkning, samt hur miljövården fungerat, de hade även tittat på hur de skogspolitiska styrmedlen fungerade (Enander, 2007). Under åren 1976-1990 hade återväxterna förbättrats från 40 % till 80 % godkända föryngringar. Skogsvårdsstyrelserna gjorde en granskning av avverkningsanmälan som gav dem ett effektivt hjälpmedel för lagtillsyn och rådgivning. Från 1979 steg röjningstakten från ca 200 000 hektar till ca 350 000 hektar per år under 1980-talet. Utredningsgruppen tillskrev ökningen, den årliga röjningsplikt som infördes 1979 och de statsbidrag som utgick vid röjning. Samt att skogsvårdsstyrelserna hade ökad rådgivning och lagtillsyn.

Gallringarna steg också under 1980-talet, från 200 000 hektar till 300 000 hektar årligen (Enander, 2007). Här berodde ökningarna på skyldigheten att gallra vissa täta bestånd och på den riktade rådgivning som förekom från skogsvårdsstyrelserna. En annan orsak som utredningsgruppen påpekade var att mekaniseringen av gallringsarbetet och prishöjningen under 1980-talet även förbättrat lönsamheten för tidiga gallringar. När utredningsgruppen granskade avverkningarna och den skyldighet att avverka som infördes 1979 och 1983 kom man fram till att detta inte påverkade avverkningarna nämnvärt. Omfattningen av avverkningarna påverkades istället av virkesmarknaden och av konjunkturerna.

Miljövårdens krav hade inte uppfyllts enligt lagen (Enander, 2007). Utredningsgruppen motiverade detta med att lagens krav på röjning, gallring och slutavverkning bidrog till att skogsägarna fattade likartade beslut. Detta resulterade i likartade skogar och hämmade den biologiska mångfalden, vilket var ett starkt motiv för att ta bort ovannämnda bestämmelser. I utvärderingen av de översiktliga skogsinventeringarna, ÖSI, påvisades att dessa var ett bra hjälpmedel för skogsvårdsstyrelserna i landet när det gällde rådgivning och tillsyn av lagen i främst nyinventerade områden. Den var även till nytta för forskare, virkesköpare och andra myndigheter. I motsats till de positiva resultat som ÖSI gett, anser utredningsgruppen att ÖSI är för kostsamt i förhållande till den information den ger.

År 1983 blev det obligatoriskt för skogsägarna att skaffa skogsbruksplan, vissa län betalade ut bidrag och även andra statliga stöd gick att söka (Enander, 2007). Utredningen kritiserade kvaliteten på skogsbruksplanerna, vilken även andra personer hade påpekat. En annan aspekt av planerna enligt utredningen var att man inte tog hänsyn till skogsägarnas ekonomi och målsättning, man ansåg att det främst är ett skogsägaransvar att skaffa skogsbruksplan.

År 1993 var den skogspolitiska utredningen klar och förslag lämnades på följande förändringar (Enander, 2007):

- Produktionsmålet borde vara att skogen och skogsmarken i framtiden skulle ge en effektiv avkastning. Utredarna uttalar inget fast volymmål för de årliga avverkningarna.
- Miljömålet borde jämföras med produktionsmålet. Ett beaktande på all skogsmark, det skulle ske även på större områden och en del biotoper borde helt undantas från skogsbruk. Efter ca 30 år ansåg man att 5 % av skogsmarken borde vara helt undantaget från skogsbruk.

Skogspolitiska utredningen föreslår även att följande regler upphör att gälla (Enander, 2007):

- Röjnings- och gallringsplikt.
- Skydd för yngre skog mot avverkning.
- Skyldighet att avverka viss andel av den äldre skogen.
- Skyldighet att till viss del ransonera avverkningsmogen skog.
- Bestämmelser om vilka avverkningsformer som är tillåtna.
- Att alla skogsägare ska inneha skogsbruksplan.

Den skogspolitiska utredning som lämnas till regeringen föreslår en avreglering av skogsbruket (Enander, 2007). Utredningen kom fram till att det borde gynna den biologiska mångfalden. En större frihet att välja skötselmetoder och skogsbrukssätt borde tillföra incitament till skogsbruket, för att utveckla nya metoder inom skogsskötseln. I utredningsgruppen var man inte överens om alla punkter på programmet. Socialdemokraterna och tre sakkunniga från fackföreningsrörelsen menade att utredningsgruppen inte framlagt tydliga bevis på att skogsvårdslagen haft en negativ påverkan på naturvården. De ansåg att ÖSI borde kvarstå, betydelsen av ÖSI underskattades och kostnaderna var relevanta. Det var till nytta för andra, även utanför skogsbruket. I övrigt godtogs reglerna om att röjnings- och gallringsplikten avskaffades, men skyddet för den yngre skogen borde kvarstå i lagen.

Generaldirektören för Skogsstyrelsen, Hans Ekelund, påpekade att skyddet för den yngre skogen måste kvarstå i lagen även i fortsättningen (Enander, 2007). Sedan 1923 hade lagen fungerat som god normbildning för skogsskötsel. Han påminde om att lagen om den yngre skogen skärptes 1979 p.g.a. en framtida hotande virkesbrist. Ekelund tyckte heller inte att det fanns någon anledning att ta bort kravet på att en avverkning borde främja skogens utveckling eller vara ändamålsenlig för anläggning av ny skog. Rune Ahlander länsjägmästare i Kronobergs Län ansåg även han att skyddet för den yngre skogen borde vara kvar: *”Med nuvarande höga räntenivå blir det annars frestande för en del skogsägare att slutavverka ungskog”* (Enander, 2007, s 292). Representanterna för skogsindustrierna tyckte däremot att utredningens förslag stämde överens med skogsbrukets inställning och var därför positivt inställd till en avreglering av skogsbruket. Företrädare för skogsägarrörelsen hade heller inte några invändningar mot den förestående avregleringen.

Regeringens proposition om en ny skogspolitik presenterades av jordbruksminister Karl-Erik Olsson, tillhörande centerpartiet, under våren 1993 (Enander, 2007). Regeringens förslag stämde överens med utredningens på de flesta punkter, främst de mål som gällde produktion och miljö, vilka kom att formuleras i den nya portalparagrafen.

1§ Skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls.

Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen. (Ändring i skogsvårdslagen SFS 1993:553).

Regeringen föreslog vidare att ÖSI skulle läggas ned och att man skulle avskaffa kravet på skogsbruksplaner (Enander, 2007). Vidare föreslås röjnings- och gallringsskyldigheten avskaffas. De flesta remissinstanser var positiva till avregleringarna, Skogsstyrelsen ville dock behålla ÖSI och kravet på röjningsskyldigheten och motsatte sig därför avregleringarna på dessa områden. Alla avregleringar som den skogspolitiska utredningsgruppen föreslog godtog inte av regeringen. I propositionen föreslogs skyddet för den yngre skogen kvarstå, avverkningar ska vara ändamålsenliga för återväxten och den fortsatta utvecklingen.

10§ Avverkningen på skogsmark skall vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas. (Ändring i skogsvårdslagen SFS 1993:553).

2.2.21 Debatt och beslut i riksdagen 1993

Samtliga partier var överens om ett införande av ett miljömål i portalparagrafen (Enander, 2007). Debatten i riksdagen kom därför att handla om avregleringarnas omfattning och det var en stor skillnad mellan partierna i denna fråga. Sinikka Bohlin tillhörande det socialdemokratiska partiet, uttalade misstro mot avregleringarna och menade att det var en tillbakagång till 1970-talet. De regler som då inte fanns bidrog till storskaliga skötselmetoder, med stora hyggen, monokulturer utan anpassning till ståndorter, vilket orsakat opinion och kritik mot skogsbruket. Hon var skeptisk till detta: *”Att marknaden skulle ta den nödvändiga miljöhänsynen vid en avreglering”* (Enander, 2007, s 293).

Carl G Nilsson, tillhörande det Moderata samlingspartiet, framförde: *”Att Sverige äntligen skulle få en skogspolitik där skogsägarna blev myndigförklarade”* (Enander, 2007, s 294). Han menade även att skogsägarna själva skulle kunna avgöra vilka skötselåtgärder som behövdes, utan politikernas inblandning (Enander, 2007). Carl Olof Persson, som representerade det Kristdemokratiska samlingspartiet, uttryckte att den senaste skogsvårdslagen från 1979 var starkt produktionsinriktad och att miljöfrågorna därför fått stå tillbaka. Skogsbrukets

insatser på miljön skulle därför bedömas utifrån den bakgrunden. Vid röstningen antogs regeringens förslag med röstsiffrorna 172 ja-röster och 130 nej-röster.

2.2.22 Miljömålet Levande skogar

Efter 1993 års ändringar i skogsvårdslagen har det satts mer fokus på biologisk mångfald och en förbättrad miljöhänsyn inom svenskt skogsbruk. För att uppnå kravet på biologisk mångfald är det därför viktigt att en viss del produktiv skogsmark helt tas ur bruk. År 1999 beslutade riksdagen att det skall finnas 15 nationella miljö kvalitetsmål (Naturvårdsverket, 2012, Länk F), det som särskilt berör skogsbruket är målet Levande skogar. Avsikten med Levande skogar är att förstärka miljöhänsynen inom svenskt skogsbruk. Sedan starten har miljö- och skogsbruksintressen ställt sig bakom delmålen, vilka sträcker sig fram till 2010. Målsättningen är att ytterligare 900 000 hektar skogsmark skall skyddas, av dessa ska 400 000 hektar ges ett formellt skydd genom att naturreservat och att biotopskydd införs, på den övriga markarealen är avsikten att markägarna ingår frivilliga naturvårdsavtal med staten.

2.2.23 En skogspolitik i takt med tiden

Under mandatperioden 2006-2010 bestod regeringen av den s.k. alliansen, (moderaterna, folkpartiet, centern och kristdemokraterna).

Våren 2008 lämnade regeringen in propositionen *En skogspolitik i takt med tiden*, till riksdagen (prop. 2007/08: 108, Regeringen, 2008, Länk C). Det som framhålls och betonas i materialet är skogens roll för klimatet, behovet av en ökad tillväxt i skogen, en förbättrad generell hänsyn och vikten av att behålla en stark skoglig myndighet. I inledningen av propositionen tydliggör man att de jämställda produktions- och miljömålen fortsättningsvis ska vara oförändrade. Devisen *frihet under ansvar* bör även i framtiden präglade skogsbruket, regeringen anser att den avreglering som skedde av skogsbruket 1993 har fungerat bra.

I propositionen *En skogspolitik i takt med tiden* (prop. 2007/08: 108, Regeringen, 2008, Länk C) görs en del skogspolitiska satsningar bl.a. avser regeringen att öka skogens tillväxt. Konkret innebär detta produktionsinriktad rådgivning, förbättrat växtodlingsmaterial, minskade skador av vilt, ökad aktivitet av röjning, mer skogsmarksgödsling, tydligare regler vid dikesrensning och att lagstiftningen vid skogsodling av utländska träarter granskas och ses över. För att uppnå en ökad tillväxt i skogen får Skogsstyrelsen ett tillskott av ekonomiska medel, uppdraget blir att öka produktionsrådgivningen, underlätta och se över reglerna för dikesrensning och för utländska träarter. Även Skogforsk får ett tillskott av ekonomiska medel. Deras uppdrag blir att göra satsningar på ökad användning av förädlad plantmaterial och bättre tillvaratagande av avverkningsrester till värmeverk. Vidare får Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, till uppgift att utreda förmågan med ett intensivskogsbruk på marker utan höga naturvärden. SLU:s uppdrag blir även att göra prognoser för upptag och utsläpp av växthusgaser. Finansieringen sker med hjälp av regeringens klimatmiljard.

Regeringen menar att skogspolitiken i större grad än tidigare måste ta hänsyn till ett varmare klimat. Medeltemperaturen i Sverige stiger. Klimatförändringarna bidrar till att skogens tillväxt ökar, den större mängden biomassa skall minska beroendet av fossil energi och därmed även bidra till att koldioxidupptaget ökar.

Enligt propositionen *En skogspolitik i takt med tiden* (prop. 2007/08: 108, Regeringen, 2008, Länk C) behöver det bli en förbättring av den generella hänsynen inom skogsbruket, särskilt inom miljö- och kulturvärden. Här framhålls Skogsstyrelsens fortsatta informationsarbete som särskilt viktigt för att en förbättring skall ske av hänsynen och därmed upprätthålla en hög kvalitet. Regeringen avser även att arbetsformerna vid skydd av skogsmark behöver förändras och förbättras. Det formella skyddet behöver göras mer fullständigt och flexibelt för att markägarnas frivillighet ska öka, i propositionen förordas naturvårdsavtal som är mer varierande och kostnadseffektiva. En utredning kommer därför att se över den beskattning som sker vid ersättning för naturvårdsavtal. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen får uppdraget att ta fram nya förslag och metoder för att skydda värdefull natur.

Regeringen anser att det behövs en tydlig myndighet med ansvar för skogsfrågor, d.v.s. Skogsstyrelsen, i första hand ska man förmedla och förverkliga skogspolitiken i praktiken. Främst sker detta genom att använda medel såsom rådgivning, information och lagtillsyn. Regeringen avser att begränsa Skogsstyrelsens uppdragsverksamhet, motivet är att de inte bör konkurrera med privata entreprenörer, därför skall rotpoststämplingen upphöra fr.o.m. 2009.

Ett annat huvudsakligt innehåll i propositionen *En skogspolitik i takt med tiden* (prop. 2007/08: 108, Regeringen, 2008, Länk C) är att regeringen föreslår vissa ändringar i skogsvårdslagen. I portalparagrafen föreslås ett tillägg där det skrivs in att skogen är en förnybar resurs. Vidare betonas miljö- och produktionsmålet som två jämställda mål. Andra förändringar i skogsvårdslagen är att man närmar sig den definition på skogsmark som används av FN:s livsmedels och jordbruksorganisation (FAO), skogsmark definieras där som produktiv och improduktiv skogsmark. Ett förtydligande av skogliga impediment görs, det innebär nu improduktiv skogsmark, samt träd- och buskmark. En annan förändring som regeringen föreslår är att kravet på att varje fastighet ska ha en skogs- och miljöredovisning tas bort. Portalparagrafen efter förändringen:

1§ Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen. (Ändring i skogsvårdslagen SFS 2008:662).

2.2.24 Debatt och beslut i riksdagen 2008

Oppositionspartierna (socialdemokraterna, miljöpartiet, vänsterpartiet) inleder debatten i riksdagen (protokoll, debatt, 2007/08: 129, Riksdagen, 2008, Länk E).

Ann-Kristin Johansson, socialdemokraterna, menar att förslagen från regeringen är passiva, ändringarna i lagen är små och man ger en mängd utredningsuppdrag. Man kritiserar även starkt att man avvecklar skogstyrelsens uppdragsverksamhet. Jacob Jonsson, vänsterpartiet, anser att regeringen misslyckas i tydligheten när det gäller produktion, biologisk mångfald, klimataspekterna, skogens sociala- och kulturella värden. Därför yrkar man avslag på propositionen och menar att regeringen ska återkomma med förslag som kompletterar den biologiska mångfalden och de sociala värdena. Tina Ehn, miljöpartiet, kritiserar att man ska ta till skogsgödsling, dikning och andra produktionshöjande åtgärder för att åstadkomma en produktionshöjning av tillväxten i de svenska skogarna. Hon menar att bearbetningen av dessa marker kan bidra till utsläpp av växthusgaser och läckage av näringsämnen.

Vidare går oppositionen till gemensamt angrepp och menar att regeringen talar mycket om produktionshöjande åtgärder i sin proposition *En skogspolitik i takt med tiden* (prop. 2007/08: 108, Regeringen, 2008, Länk C), men desto mindre om miljön i skogsbruket. I debatten hänvisar man till Skogstyrelsen, som menar att miljöhänsynen är otillräcklig och på en fortsatt låg nivå. I samband med avverkning tas inte tillräckligt med hänsyn till natur- och kulturvärden, oppositionen förespråkar därför att det införs sanktionsavgifter för att förbättra den generella hänsynen vid avverkning.

Jordbruksminister Eskil Erlandsson, centerpartiet, framför motiveringen till den skogspolitiska propositionen *"Min inställning är att vi ska bruka skogen så att den blir en del av omställningen till ett hållbart samhälle utan att förbruka den naturresurs som skogen är"* (protokoll, debatt, 2007/08: 129, Riksdagen, 2008, Länk E). Han menar också att skogen är enormt viktig för Sverige och har en stor betydelse både för klimatet och för ekonomin. År 2006 exporterades skogsprodukter till ett värde av 122 miljarder kronor och skogsnäringen sysselsatte ca 90 000 personer, med en årlig tillväxt på 100 miljoner kubikmeter. Jordbruksministern menar: *"Tillväxten innebär ett upptag av koldioxid som är dubbelt så stort som det totala utsläppet av växthusgaser från andra sektorer i Sverige. Det är därför som det är så viktigt att vi även i framtiden brukar skogen aktivt"* (protokoll, debatt, 2007/08: 129, Riksdagen, 2008, Länk E).

Eskil Erlandsson bemöter oppositionens kritik om att införa sanktionsavgifter när inte tillräcklig generell hänsyn tas i skogsbruket. Han förklarar: *"Om vi skulle införa sanktionsavgifter när någon inte tar generell hänsyn i sitt skogsbrukande måste vi ha mycket fasta kriterier för att kunna döma ut de här sanktionsavgifterna"* (protokoll, debatt, 2007/08: 129, Riksdagen, 2008, Länk E). Jordbruksministern avslutar: *"Jag vill ha mångfald. Jag tror att det bäst gynnar både produktion och miljö i vårt land"* (protokoll, debatt, 2007/08: 129, Riksdagen, 2008, Länk E).

Regeringens förslag och proposition röstas igenom. Skogsvårdslagens portalparagraf görs mer fullständig och ett nytt skogsmarksbegrepp tillförs. Dessa ändringar gäller fr.o.m. 2009.

3. MATERIAL OCH METOD

Under rubriken bakgrund och historik, beskrivs orsakerna som format de politiska besluten, tillkomsten och förändringarna över tid i skogsvårdslagen. I resultatdelen blir inriktningen att göra en undersökning om aktuella frågor inom skogspolitiken idag. Före utformningen av enkäten följdes den politiska debatten och de aktuella frågorna inom det skogliga området under sommaren 2014. Det pågick en intensiv debatt i olika media som internet, i tidskrifter och annan facklitteratur. Även en del tidigare motioner och propositioner från riksdagen granskades. Allt detta sammantaget blev till grund för enkätens utseende och form med målsättningen att få svar på de mest aktuella skogsfrågorna som diskuterades inför valet 2014.

Materialet som används består huvudsakligen av enkätundersökningens 20 frågor (Enkät bil.1). Frågorna besvarades av politiker som är verksamma i miljö- och jordbruksutskottet och som representerar de olika demokratiskt valda partierna i riksdagen under mandatperioden 2010-2014. Frågorna besvarades i augusti månad innan valet den 14 september 2014. De politiker som intervjuades och som bidrog till det insamlade materialet har rekommenderats av Johanna Fintling, LRF Skogsägarna.

Enkäten består av 20 frågor och mandaten som redovisas för varje parti är ett resultat av valet den 14 september 2014 (Enkät bil. 1). Av enkätens 20 frågor avser 17 frågor att undersöka mandatfördelningen i respektive fråga, d.v.s. om ett sådant förslag skulle röstas igenom eller inte, de resterande 3 frågorna i undersökningen är av allmän karaktär som syftar till att belysa partiernas ståndpunkt i frågan, utan att den härleds till någon mandatfördelning (s.k. allmän fråga). Avsikten med undersökningen är således att dels få svar på respektive partis inriktning och dels visa mandatfördelningen i enskilda frågor. Syftet är att belysa hur samtliga partiers totala mandat kan påverka röstningen och maktfördelningen i riksdagen i enskilda frågor. Det bör dock påpekas att alla frågor inte är av sådan karaktär att de automatiskt leder fram till ett skarpt förslag d.v.s. en proposition från regeringen eller motion från ett parti i opposition.

Olika metoder har använts för att analysera materialet. En av dessa är att sammanställa mandatfördelningen i tabellform för att tydliggöra denna (Fig. 1). Av riksdagens 349 mandat behövs det sammanlagt 175 mandat för majoritet i riksdagen. Därför är det av största vikt för politikerna och de partier de företrädar att uppnå majoritet. Samtliga partier eftersträvar majoritet som enskilt parti eller tillsammans med andra partier för att rösta igenom eller ge avslag till ett förslag i riksdagen. Den andra metoden är att presentera partiernas svar och kommentarer (Enkäten Fråga 1-20, Tabell 1-17). Här motiverar partiernas företrädare sina svar i enkäten med syfte att tydliggöra sin politiska hållning och inriktning. Vidare att undersöka vilka partier som har samma åsikter och vilka grupperingar som bildas kring de olika frågorna.

4. RESULTAT

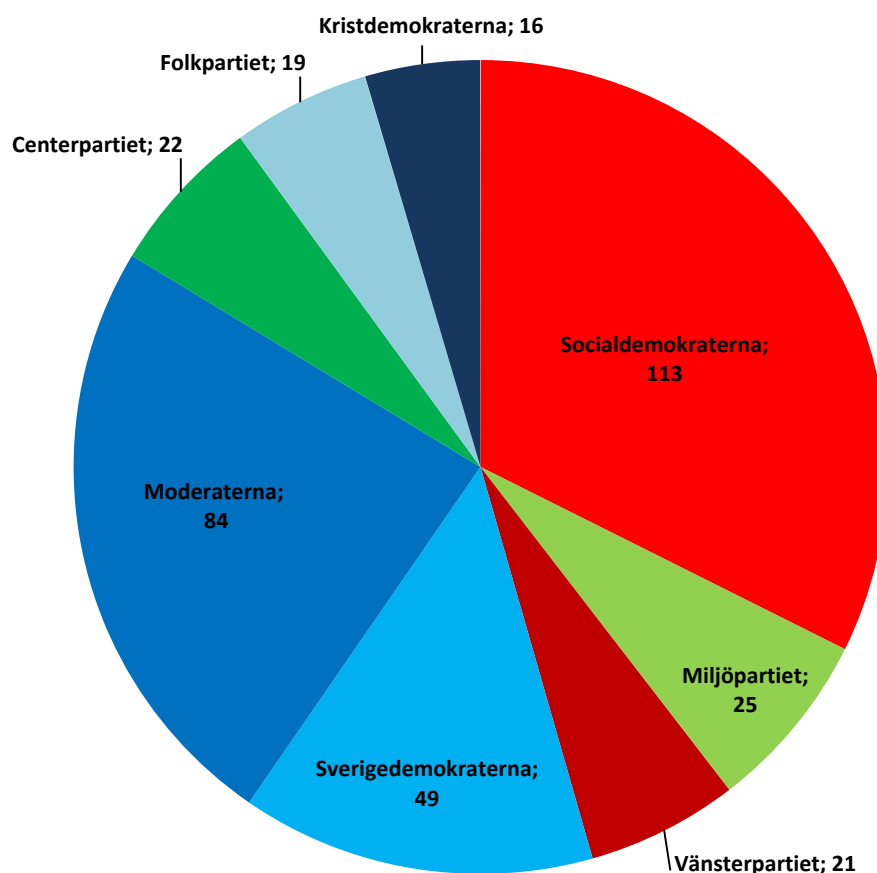

Fig. 1 Mandatfördelning efter valet för de enskilda partierna den 14 september 2014

I denna del av uppsatsen redovisas svaren för de frågor som ställts till partiförträdare för de partier som satt i riksdagen inför valet år 2014. Partiernas svar och motiveringar anges för varje fråga. Baserat på utgången i valet (d.v.s. antal mandat, Fig. 1) anges även vad som skulle bli utgången om frågan var uppe till beslut i riksdagen.

Svaren från politikerna och de partier de företräder behöver klargöras och förtydligas inom särskilt två områden, FN-konventionen om biologisk mångfald (FN-mötet om biologisk mångfald CBD COP10, Regeringen, 2010, Länk I), som Sverige skrev under i Nagoya, Japan, år 2010 och om det Nationella skogsprogrammet (Regeringen 2014, Länk H) som är under uppstart.

FN-konventionen om biologisk mångfald (FN-mötet om biologisk mångfald CBD COP10, Regeringen, 2010, Länk I), innebär att mer mark skall skyddas i Sverige och består av etappmål. De fem etappmålen är *Miljöhänsyn i skogsbruket*; *Skydd av land, sötvatten och marina områden*; *Helhetssyn på markanvändning*; *Variationsrikt skogsbruk*; *Ett nationellt skogsprogram* (Skogs Eko, 2014, Länk K).

Av etappmålen framgår att det formella skyddet av skogsmark ska öka med 150 000 hektar och det frivilliga skyddet bör öka med 200 000 hektar till år 2020.

Det nationella skogsprogram (Regeringen 2014, Länk H), som är under uppstart ska tas fram i en öppen dialog med aktörerna som har koppling till skogen. I förslaget betonas samarbete mellan skogens olika aktörer och intressenter, bl.a. skall markägare vara med och påverka både det regionala och lokala arbetet för att nå målen. Olika handlingsplaner ska tas fram för att se vilka områden som är viktiga för den biologiska mångfalden. Man betonar även vikten av att jobba med frågan i ett landskapsperspektiv där man förenar skog med odlingslandskap och vatten (Skogs Eko, 2014, Länk K).

Fråga 1. Vilken anser ni vara den viktigaste skogsfrågan idag?

(Förtydligande av partisymbolerna, se bil 2)

Att vi får en bred överenskommelse på hur vi ska ta tillvara skogens resurser.

Hur vi ska nå Miljömålet Levande skogar.

Att få en bättre balans mellan produktion och miljö.

Fortsatt utveckling och produktion av träråvara, skogen är basen för svensk ekonomi.

Att fortsätta öka produktionen och samtidigt utveckla miljöhänsynen inom skogsbruket.

Forma ett nationellt skogspolitiskt program, förståelse mellan olika intressenter.

Balans mellan produktion och miljömålen, tydliggöra skogsvårdslagen. Starta nationella skogsprogrammet.

Att skogspolitiken blir långsiktig, utveckla skogens bidrag till det hållbara samhället.

Tabell 1. Vill ditt parti att frihet under ansvar skall gälla i skogsbruket även i fortsättningen (fråga 2)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>	x			25		
<i>Vänsterpartiet</i>		x			21	
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>	x			84		
<i>Centerpartiet</i>	x			22		
<i>Folkpartiet</i>	x			19		
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
<i>För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat</i>				328	21	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi anser att vi är på rätt väg, men mer kommer att behöva göras för att leva upp till lagens intentioner om jämvikt mellan produktion och miljö.

Miljöpartiet: Inom hållbara ramar bör skogsägaren vara fri att bruka sin skog efter eget huvud. Idag är det dock mer frihet än ansvar i skogspolitiken och därför behöver ansvarsbiten stärkas med tydligare ramar för brukandet och sanktioner för den som faktiskt inte tar sitt ansvar.

Vänsterpartiet: Vi vill se över skogsvårdslagen till förmån för ökad miljöhänsyn. De som bryter mot lagen ska få sanktioner. Seriösa och genuint engagerade skogsägare är de stora vinnarna på vår politik.

Sverigedemokraterna: Utbildning och dialog bör tillämpas i så stor utsträckning som möjligt. Äganderätten måste respekteras.

Moderaterna: Vi menar att modellen med frihet under ansvar i grunden fungerar väl. Sedan den nuvarande skogsvårdslagen infördes har miljöhänsynen utvecklats mycket positivt. Vi får allt mer gammal skog, mer hård död ved, de frivilliga avsättningarna blir fler och skogsbruket arbetar aktivt för att bli bättre. Därför vill vi utveckla modellen med frihet under ansvar, men det är viktigt att Skogsstyrelsen tar sitt tillsynsarbete på största allvar. Vi välkomnar att man under senare år har prioriterat detta arbete högre och tycker det är bra att myndigheten fått nya skärpta verktyg.

Centerpartiet: Frihet under ansvar är en viktig princip för skogsbruket. Dels för att den principen värnar äganderätten och dels för att den principen också leder till ett mer variationsrikt skogsbruk, som därmed blir mer robust i såväl ekonomiskt som miljömässigt hänseende.

Folkpartiet: Vi anser att det är den bästa modellen. Däremot är frihet kopplat till ansvar och förvalterskap, och en tydlighet i ramverket, SVL, är nödvändigt.

Kristdemokraterna: Ja, skogsägare vill förvalta sina tillgångar, det vi kan behöva satsa resurser på är kunskapssatsningar och att Skogsstyrelsen har resurser för detta.

Tabell 2. Utan att förändra allemansrättens ursprungliga idé. Är ni beredda att förtydliga allemansrätten när den utnyttjas för t.ex. kommersiell verksamhet (fråga 3)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>		x			113	
<i>Miljöpartiet</i>		x			25	
<i>Vänsterpartiet</i>		x			21	
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>	x			84		
<i>Centerpartiet</i>	x			22		
<i>Folkpartiet</i>	x			19		
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				190	159	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi tror inte på en lagändring, men det ansvar som följer med allemansrätten måste kommuniceras mer för att öka medvetenheten hos alla inblandade.

Miljöpartiet: Vi ser inget behov av att ändra lagstiftningen, men däremot behöver de verktyg som redan idag står till buds för att stävja skadegörelse och andra brott mot allemansrätten användas mer, oavsett om förövarna är kommersiella eller enskilda aktörer.

Vänsterpartiet: Vi vill ha kvar allemansrätten i nuvarande form. Om det sker en skadegörelse skall det ske en rättslig prövning.

Sverigedemokraterna: Ja, detta är något vi driver. Vi tror att allemansrätten i praktiken försvagas om vi inte lagfäster den med tydliga definitioner. Kommersiell verksamhet ska i stort sett bara kunna bedrivas i samtycke med markägaren.

Moderaterna: Det är viktigt att vi värnar allemansrätten som ger människor möjlighet att komma ut i skog och mark. Samtidigt är det angeläget att förtydliga allemansrätten så att kommersiell användning av annans mark sker med hänsyn och respekt för markägaren. Vi vill göra en översyn av regelverket, utan att äventyra rättssäkerheten, så att det blir enklare och billigare att avhysa den som olovligen nyttjar och har upprättat läger på annans mark.

Centerpartiet: Vi står upp för allemansrätten som en individuellt grundad rättighet som ger människor frihet att njuta av naturen, vilket få länder kan erbjuda. För oss är det viktigt att balansen mellan äganderätt och allemansrätt inte störs av en kommersialisering. Balansen bör bygga på ett gott samarbete med markägare. I dag vittnar många markägare om hur marken med hänvisning till allemansrätten utnyttjas av storskaliga, organiserade och kommersiella aktörer. Detta medför problem och riskerar att begränsa allemansrätten för befolkningen som helhet genom slitage och konkurrens om begränsad natur. Det är viktigt att värna om allas vår möjlighet att utnyttja allemansrätten och samtidigt också värna om det personliga ägandet. Centerpartiet anser därför att det behövs ett tydliggörande av allemansrättens gränser utan att för den skull inskränka allemansrättens ursprungliga idé.

Folkpartiet: Vi vill slå vakt om allemansrätten, men det krävs dialog och överenskommelser mellan markägare och kommersiella aktörer.

Kristdemokraterna: Behöver förtydliga den och undervisa om den.

Tabell 3. Kommer ni att införa avståndsbaserad avgift, kilometerskatt, för lastbilstrafik (fråga 4)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>	x			25		
<i>Vänsterpartiet</i>	x			21		
<i>Sverigedemokraterna</i>		x			49	
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>		x			16	
<i>För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat</i>				159	190	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi behöver rusta Sveriges infrastruktur. Till detta behövs intäkten. Regional differentiering bör övervägas, så att enskilda näringar inte drabbas för hårt.

Miljöpartiet: Lastbilar bör liksom andra transportslag betala sina samhällskostnader. Den ska dock differentieras både utifrån fordonets miljöprestanda och utifrån var man kör, så att avgiften är lägre där det saknas alternativ till vägtransporter och noll på enskilda vägar.

Vänsterpartiet: Vi vill kalla det för vägsitageavgift. Det minskar utsläppen från den tunga trafiken på våra vägar och bidrar till mer jämlika konkurrensförhållanden mellan svenska och utländska åkare. Differentiering eller helt undantag från avgift skall ske på skogsbilvägarna för timmer och rundvirke som saknar alternativa transportlösningar.

Sverigedemokraterna: Nej, detta kommer vi att aktivt motverka.

Moderaterna: En straffbeskattning på avstånd skulle slå hårt mot Sveriges företag i allmänhet och mot skogsindustrin i synnerhet med förlorade jobb och lägre tillväxt som resultat. Vi är också oroliga över att km-skatt kan komma att innebära att t.ex. grot inte tas om hand när transportkostnaderna stiger. Det vore även ur klimatsynpunkt mycket olyckligt.

Centerpartiet: Centerpartiet säger nej till att införa avståndsbaserad kilometerskatt för lastbilstrafik. Vi vill istället göra det möjligt med längre transporter och tyngre lastbilar, som därmed blir mer effektiva och miljövänliga. Att straffbeskatta avstånd minskar inte klimatutsläppen, det gör det bara dyrare att frakta förnybar energi från skogen och att leva på landsbygden.

Folkpartiet: Ingen motivering.

Kristdemokraterna: Det är inte en väg att komma tillrätta med klimatfrågan, det skulle också drabba landsbygden och inte minst skogsnäringen på mycket negativt sätt.

Tabell 4. Bör man införa naturvårdsavgift/avverkningsavgift för att kunna finansiera skydd av skog (fråga 5)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>		x			113	
<i>Miljöpartiet</i>	x			25		
<i>Vänsterpartiet</i>	x			21		
<i>Sverigedemokraterna</i>		x			49	
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>		x			16	
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				46	303	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Det kanske kan vara en möjlighet i framtiden. Detta behöver diskuteras mera, men inget färdigt förslag finns idag.

Miljöpartiet: Vi har inga skarpa sådana förslag i vår budget, men vi är öppna för att det kan vara ett sätt att bidra till finansieringen av skydd av skog och annan naturvård i skogen, i linje med varje branschs ansvar för sin egen miljöpåverkan.

Vänsterpartiet: Vi vill införa en mindre avgift för avverkningar. Med denna naturvårdsavgift vill vi finansiera ytterligare skydd av skog.

Sverigedemokraterna: ingen motivering.

Moderaterna: Sveriges skogsägare tar ett stort frivilligt ansvar inom ramen för certifieringarna. De frivilliga avsättningarna motsvarar enormt stora ekonomiska värden, vidare betalar skogsindustrin en lång rad skatter som bidrar till att finansiera skydd av skog.

Centerpartiet: Centerpartiet vill inte införa en naturvårdsavgift/avverkningsavgift eftersom det skulle vara ett ingrepp i äganderätten och på ett påtagligt sätt försämra ekonomin i skogsbruket.

Folkpartiet: Vi anser att staten skall avsätta tillräckligt med medel för att skydda den skyddsvärda skogen. Detta kan ske på flera olika sätt, där civilrättsliga avtal samt tillvaratagande av Sveaskog som utbytesskog är några modeller. Också en utveckling av *Komet* (Ett komplement till traditionellt områdesskydd, som är framtaget av LRF och skogsägarrörelsen, som bygger på markägarens egen vilja att avsätta sin skog.).

Kristdemokraterna: Ser inte att vi behöver lägga mer avgifter på den enskilde, det skulle inte leda till avsedda effekter.

Tabell 5. Är ni beredda att skjuta till mer pengar för områdesskydd (fråga 6)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>	x			25		
<i>Vänsterpartiet</i>	x			21		
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>	x			84		
<i>Centerpartiet</i>	x			22		
<i>Folkpartiet</i>	x			19		
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
<i>För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat</i>				349		

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi föreslår redan idag ett högre anslag än regeringen för skydd av värdefull natur.

Miljöpartiet: Ja i vårt budgetalternativ satsar vi miljardbelopp på detta utöver nuvarande nivå. Eftersom vi vill skydda mer skog måste vi förstås vara beredda att betala mer också.

Vänsterpartiet: Vi ökar anslaget utöver regeringens förslag med totalt 1,4 miljarder till Naturvårdsverket för områdesskydd under perioden 2015-2017 och 300 miljoner ska gå till Skogsstyrelsen under samma period.

Sverigedemokraterna: Vi menar att staten ska ta ett fullt kostnadsansvar om man gör intrång i äganderätten.

Moderaterna: Riksdagen har precis fattat beslut om en ny strategi för arbetet med biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Även nya etappmål beträffande skydd av värdefull natur har satts upp och vi har självfallet för avsikt att tillföra de medel som krävs för att uppnå uppsatta mål. I nuläget tror vi dock att arbetet med fortsatt områdesskydd kan göras inom befintlig ram.

Centerpartiet: Om det finns behov är vi beredda att skjuta till mer resurser för områdesskydd, men vår bedömning i dagsläget är att de samlade anslagen för åtgärder för värdefull natur respektive skydd av värdefull natur ska vara oförändrade. För oss är det viktigt att myndigheter som handhar anslagen för en bra dialog med markägare vid skydd av värdefull natur. Åtgärder som naturvårdsavtal bör alltid finnas med som ett alternativ till inlösen av mark.

Folkpartiet: Vi anser att det kan behövas för att klara miljömålen.

Kristdemokraterna: Ja under förutsättning att budgetramarna tillåter detta.

Tabell 6. Sveriges etappmål för skydd av land- och sötvattenområden skall uppgå till 20 %. Det formella skyddet skall därför ökas med ytterligare 150 000 hektar och målet är att de frivilliga avsättningarna skall öka med ytterligare 200 000 hektar till år 2020. Är detta tillräckligt? Eller vill ditt parti avsätta mer areal (fråga 7)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>		x			25	
<i>Vänsterpartiet</i>		x			21	
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>	x			84		
<i>Centerpartiet</i>	x			22		
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
<i>För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat</i>				284	65	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi har idag inga förslag om att ytterligare arealer skall avsättas.

Miljöpartiet: Nej till tillräckligt, ja till mer areal. Naturvårdsverket menar att 150 000 hektar är otillräckligt för att nå våra åtaganden enligt Nagoyaavtalet och vi gör ingen annan bedömning. Vi menar att det långsiktiga målet bör vara att skydda 17 % av den produktiva skogen.

Vänsterpartiet: Det krävs högre anslag för det formella skyddet, det går idag för långsamt. Att formellt skydda ytterligare 150 000 hektar räcker inte för att värna de biologiska värdena i skogen. Vi vill även förbättra kvaliteten på de frivilliga avsättningarna. De ska inte kunna flyttas runt, de bör vara långsiktiga, dokumenteras och kvalitetssäkras ur naturvärdessynpunkt för att ingå i det nationella miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Sverigedemokraterna: Ingen motivering.

Moderaterna: Dessa etappmål är precis satta och de står vi bakom. Vi vill också titta på möjligheterna att bättra tillvara på "grön infrastruktur" för att klara våra uppsatta mål om väl sammanhållna områden av särskild ekologisk betydelse.

Centerpartiet: Centerpartiet står bakom den bedömning som Miljömålsberedningen och regeringen gör i formandet av etappmålet. Med detta kommer vi att fylla våra internationella åtaganden med råge.

Folkpartiet: Nej, vi anser inte att det är tillräckligt. Ja, vi kan behöva sätta till mer pengar.

Kristdemokraterna: Ja det anser jag utifrån vad som Miljömålsberedningens proposition sa så anser jag det, se gärna dessa dokument.

Tabell 7. Idag blir det sällan påföljder för brott mot skogsvårdslagen. Behöver man införas sanktionsavgifter för att skogsbruket ska ta större miljöhänsyn vid avverkningar, t.ex. körskador, kulturlämningar (fråga 8)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>	x			25		
<i>Vänsterpartiet</i>	x			21		
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>			x			16
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				208	125	16

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Det är absolut nödvändigt att detta blir bättre snabbt.

Sanktionsavgifter kan vara en väg att skynda på utvecklingen, det är viktigt att påpeka att mycket bra arbete görs redan idag, men det går för långsamt.

Miljöpartiet: Om "frihet under ansvar" inte ska bli "frihet utan ansvar" måste ansvar kunna utkrävas av den som bryter mot skogsvårdslagen. Viktigt är dock att sanktionsavgifter utformas på ett rättssäkert sätt.

Vänsterpartiet: Det finns alldeles för många exempel på illa utförda avverkningar. De som bryter mot lagen ska få sanktioner, seriösa och engagerade skogsägare är vinnare med vår politik.

Sverigedemokraterna: I vissa delar kan föreskrifter justeras.

Moderaterna: Vi är skeptiska till sanktionsavgifter då vi är oroliga över hur sådana skulle kunna införas på ett rättssäkert sätt. Nu har skogsvårdslagen precis justerats så att Skogsstyrelsen fått ökade befogenheter att utfärda t.ex. förelägganden utan att innan ha gett råd. Vi hoppas att denna lagändring kommer bidra till att tillsynsarbetet skärps och att brott mot skogsvårdslagen i högre grad kan beivras.

Centerpartiet: Vi ser inget behov av att införa sanktionsmöjligheter i skogsvårdslagen. Däremot anser vi att den förändring som gjorts i hanteringen av avverkningsanmälan, där Skogsstyrelsen nu kan lägga ett föreläggande eller förbud direkt utan att först lämna ett allmänt råd, är en viktig förändring för att förbättra miljöhänsynen i skogsbruket.

Folkpartiet: Vi anser att en tydlig SVL gynnar alla. Det skall löna sig att göra rätt, det skall kosta att bryta mot lagen.

Kristdemokraterna: Ser att det kan vara viktigt men samtidigt måste detta vara rättssäkert och då ser jag problem med detta. Frågan behöver jobbas vidare med.

Tabell 8. Ska staten fortsätta äga Sveaskog (fråga 9)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>	x			25		
<i>Vänsterpartiet</i>	x			21		
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>	x			84		
<i>Centerpartiet</i>	x			22		
<i>Folkpartiet</i>	x			19		
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				349		

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Sveaskog bör ges förutsättning för att vara en förebild för svenskt skogsbruk. Här bör man kunna testa metoder och produkter och ligga i framkant på många områden. Detta ligger i allmänhetens intresse.

Miljöpartiet: Staten är en viktig aktör genom sitt bolagsägarande. Vi vill att de statliga bolagen ska bidra till samhällsutveckling och långsiktig hållbarhet. Sveaskog ska behållas som statligt bolag och bidra till en långsiktigt hållbar förvaltning av skog och biologisk mångfald.

Vänsterpartiet: Vi ser fördelar med gemensamt ägd skog och anser att staten ska bedriva aktivt förvaltningskap för ett långsiktigt och hållbart skogsbruk.

Sverigedemokraterna: Har idag inga förslag om förändringar.

Moderaterna: Vi moderater anser att det statliga ägandet i stort bör minska. Sveaskog är ett av många statliga bolag som kan bli föremål för försäljning men i nuläget finns inga sådana planer. Vi ser också vissa poänger med att fortsatt ha ett statligt skogsbolag då bolaget kan fungera som ett verktyg i förverkligande av skogspolitiken.

Centerpartiet: Centerpartiet anser att staten ska fortsätta äga Sveaskog, men ser samtidigt att ytterligare av Sveaskogs marker kan användas som bytesmark vid skapande av naturreservat. Vi ser också gärna att det privata ägandet av skog ökar. Sveaskog har ett program för försäljning av skog till 2018 och det ser vi gärna en fortsättning på, men givetvis i en takt som inte påverkar marknaden.

Folkpartiet: Vi anser att Sveaskogs marker skall användas mer som utbytes, skyddsskog.

Kristdemokraterna: Ja, men på sikt kan jag se att vi inte gör det.

Tabell 9. Ska staten fortsätta vara ägare i träindustriföretaget Setra (fråga 10)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>			x			25
<i>Vänsterpartiet</i>	x			21		
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				199	125	25

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: I nuläget anser vi inte att staten bör avyttra sina andelar i Setra.

Miljöpartiet: Vi har inte diskuterat Sveaskogs ägarandel i Setra. Rent principiellt vill vi att staten ska vara aktör där det finns särskilda skäl för detta. I det fall sådana skäl saknas ser vi inget skäl till statligt ägande.

Vänsterpartiet: Risken är att ägandet tas över av kortsiktiga spekulanter som inte är intresserade av att utveckla produktionen långsiktigt, utan endast är ute efter kortsiktiga vinster. Staten bör därför vara kvar som ägare för att trygga och modernisera produktionen och öka förädlingsgraden av virket.

Sverigedemokraterna: Vi har idag inga förslag om förändringar.

Moderaterna: Vi moderater anser att det statliga ägandet i stort bör minska. Setra är ett av många statliga bolag som kan bli föremål för försäljning men i nuläget finns mig veterligen inga sådana planer.

Centerpartiet: Centerpartiet anser inte att staten ska äga industrier och därför bör Setra säljas när man hittar rätt köpare.

Folkpartiet: Vi anser inte att staten skall bedriva konkurrensdrivande företagsamhet som sker genom Setra.

Kristdemokraterna: Ja, men här kan en avveckling gå fortare.

Tabell 10. Bör man i skogsvårdslagen återinföra röjningsskyldighet (fråga 11)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>		x			113	
<i>Miljöpartiet</i>		x			25	
<i>Vänsterpartiet</i>		x			21	
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>		x			16	
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				49	300	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi tror inte på en lagändring, däremot måste rådgivningen bli bättre. Vi vill också stimulera till ett ökat användande av aktiva skogsbruksplaner.

Miljöpartiet: Det är inga andra branscher som har lagkrav på att bedrivas på det mest lönsamma sättet, utan det är upp till ägaren. Så länge man inte skadar naturen ska det vara upp till skogsägaren att bruka sin skog utifrån sina egna målsättningar med skogen.

Vänsterpartiet: Nej, men vi stänger inte dörren för det.

Sverigedemokraterna: Vi har föreslagit ett röjningsbidrag som i kombination med röjningsplikt kan skapa stora samhällsvärden.

Moderaterna: Dagens skogspolitik bygger på frihet under ansvar och det är skogsbrukets ansvar att inom ramen för skogsvårdslagen sköta skogen på ett bra sätt. Jag tror inte heller att lagstiftning är ett särskilt effektivt instrument för att öka röjningen utan jag tror snarare att rådgivning och information är effektivare verktyg. Här har bolagen skogsägarföreningarna och Skogsstyrelsen en gemensam viktig uppgift.

Centerpartiet: Borttagandet av röjningsplikten var en viktig del av att förändra skogspolitik från detaljreglering till en politik byggd på frihet under ansvar.

Folkpartiet: Vi anser inte att det är rätt väg att gå att införa röjningsplikt.

Däremot krävs ökad info, samt givetvis höjda biobränslepriser. Först då blir det lönsamt att röja.

Kristdemokraterna: Det måste gå att få upp röjningen utan lag och sanktioner.

Tabell 11. Vill ni införa röjningsbidrag (fråga 12)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>		x			113	
<i>Miljöpartiet</i>		x			25	
<i>Vänsterpartiet</i>		x			21	
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>		x			16	
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				49	300	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Det är inget vi diskuterat i dagsläget, men det är angeläget att röjningen ökar.

Miljöpartiet: Det finns ingen anledning att betala för åtgärder som normalt är lönsamma för skogsägaren även utan bidrag.

Vänsterpartiet: Vi har inget sådant förslag just nu.

Sverigedemokraterna: Vi har föreslagit ett röjningsbidrag som i kombination med röjningsplikt, kan skapa stora samhällsvärden.

Moderaterna: Ingen motivering.

Centerpartiet: Vi har inga förslag på att införa röjningsbidrag. Däremot är det viktigt att rådgivning från myndigheter och andra rådgivare är tydlig med behov och betydelse av röjning.

Folkpartiet: Detta bör marknaden sköta, om det fortsättningsvis anses som ett marknadsmisslyckande får andra lösningar vidtas.

Kristdemokraterna: Det finns ekonomi i att sköta sin skog väl och i detta ingår röjning.

Tabell 12. Bör man öka den årliga avverkningsvolymen för att delvis ersätta fossila råvaror och fossil energi (fråga 13)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>		x			25	
<i>Vänsterpartiet</i>			x			21
<i>Sverigedemokraterna</i>			x			49
<i>Moderaterna</i>	x			84		
<i>Centerpartiet</i>	x			22		
<i>Folkpartiet</i>	x			19		
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
<i>För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat</i>				254	25	70

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi tror att behovet av råvara kommer att öka i framtiden.

Miljöpartiet: Vi måste ersätta fossila råvaror och fossil energi, men också bevara den biologiska mångfalden – inte minst för att rusta skogen för ett förändrat klimat. Vi ser därför skogsråvaran som en del i avvecklingen av fossilsamhället, men också en bättre hushållning med energi och råvaror för att få ihop ekvationen.

Vänsterpartiet: Tveksam till att öka den årliga avverkningsvolymen, vi vill däremot öka biobränsleproduktionen i landet.

Sverigedemokraterna: Ja och nej, vill vi svara på den frågan. Projekten med att skapa etanol av skogsråvara är i princip döda. Att kasta mer pengar på detta är i nuläget vansinne.

Moderaterna: Vi ser gärna ett ökat uttag ur skogen givet att det bygger på ett hållbart brukande.

Centerpartiet: Den årliga avverkningsvolymen bör kunna öka och på så sätt bidra till att ersätta fossila råvaror och fossil energi. Ökningen bör dock bygga på miljömässiga och företagsekonomiska grunder.

Folkpartiet: Det kan finnas skäl för det.

Kristdemokraterna: I den mån som återväxt och övriga mål för miljön klarar det så ja, och det betyder att vi kan göra större uttag som det ser ut idag.

Tabell 13. Bör det finnas regler och en ansvarig myndighet som ger klartecken för när man får arbeta i skogen när det är extremt torrt (fråga 14)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>		x			113	
<i>Miljöpartiet</i>	x			25		
<i>Vänsterpartiet</i>	x			21		
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>	x			19		
<i>Kristdemokraterna</i>			x			16
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				114	219	16

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi behöver utvärdera det som hänt gällande den stora branden noggrant, det är dock för tidigt att dra slutsatser kring vad som behövs redan nu.

Miljöpartiet: Exakt hur detta ska utformas har vi inte tagit ställning till, men det krävs tydligare regler för skogsbruksåtgärder när det är extremt torrt.

Vänsterpartiet: Bör finnas ansvarig myndighet. Vi behöver se över beredskapen.

Sverigedemokraterna: Frågeställningen är i alla fall intressant och högaktuell. Sveriges beredskapsförmåga måste dock öka väsentligt för att kunna hantera skogsbränder.

Moderaterna: Nej, men vi behöver se över dagens regler.

Centerpartiet: För att inte skapa onödig byråkrati bör perspektivet vara det omvända mot frågeställningen. Är det extremt torrt bör en ansvarig myndighet helt kunna påkalla generella stopp för arbete i skogen, på samma sätt som exempelvis ett eldningsförbud påkallas.

Folkpartiet: Sommarens stora brand kan visa att det kan finnas skäl att undersöka detta.

Kristdemokraterna: Kan vara aktuellt att frågan behöver ses över och i så fall SMHI som gör detta.

Fråga 15. Hur ska skogen bäst användas för att begränsa den globala uppvärmningen? (Förtydligande av partisymbolerna, se bil 2)

Detta är en av de frågor som bör diskuteras inom ramen för ett nationellt skogsprogram.

Skogen bör med fördel ersätta fossilbaserade eller andra utsläppsintensiva material för att sen när den tjänat ut bli energi. Viktigt att hejda avskogningen globalt, medan det i Sverige främst är av naturvårdsskäl som man bör spara vissa skogar.

Vi vill ha ett fortsatt aktivt skogsbruk i Sverige. Behöver en större variation av skogbruksmetoder (inte bara trakthyggesbruk), ökat skydd av skog, mer biologisk mångfald gör det möjligt att nå våra klimatmål och andra miljömål. Det stärker även skogens långsiktiga produktionsförmåga.

Genom att vi brukar den och ökar incitamenten att bygga i trä.

Skogen gör störst klimatnytta genom att brukas. Det är när skogen ger material och produkter som kan ersätta fossila bränslen, energikrävande material, som den gör störst klimatnytta.

Tillväxten i skogen är betydelsefull som kolsänka, begränsar den globala uppvärmningen. Bra som biråvara för att ersätta såväl fossila bränslen som fossila råvaror. Viktigt är att bruka skogen.

Som kollagrare är skogen oerhört viktig för att begränsa den globala uppvärmningen.

Att skogen används för att producera allt från drivmedel till bostäder och kläder mm. Även att skogen sköts så att CO₂-upptaget i den kan öka.

Tabell 14. Behövs en samlad europeisk skogspolitik med regleringar och stödformer liknande jordbruket (fråga 16)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>		x			113	
<i>Miljöpartiet</i>		x			25	
<i>Vänsterpartiet</i>		x			21	
<i>Sverigedemokraterna</i>		x			49	
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>		x			16	
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat					349	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi anser att detta bör skötas nationellt.

Miljöpartiet: Förutsättningarna för skogsbruket ser väldigt olika ut runtom i Europa och bestäms bättre nationellt.

Vänsterpartiet: Vi vill ha en nationell skogspolitik.

Sverigedemokraterna: EU och Bryssel ska hållas långt bort från den svenska skogen.

Moderaterna: Jordbrukspolitiken avskräcker. Vi är av den absoluta uppfattningen att skogspolitik ska vara nationell. Förutsättningarna skiljer sig väldigt mycket åt mellan EU:s 28 medlemsländer. Om politiken ska flyttas från nationell till EU-nivå måste det finnas ett tydligt mervärde med detta. Ett sådant ser inte vi utan vi tror snarare att en EU-gemensam skogspolitik skulle innebära ökad byråkrati och regelkrångel. Det är dock viktigt att hela tiden beakta hur annan EU-lagstiftning påverkar skogsbruket och skogsindustrin och hur denna politik bättre kan samordnas. Jag syftar då t.ex. på timmerförordningen, EU:s energi- och klimatpaket mm.

Centerpartiet: För Sverige som är ett rikt land på skog finns det inget att vinna på att ha en samlad europeisk skogspolitik, eftersom skogen och skogsbruket i mer sydligt belägna europeiska länder har helt annorlunda förutsättningar än vad som gäller i Sverige.

Folkpartiet: Vi önskar inte detta, däremot finns gemensamma frågor som behöver tas från EU-nivå. Som klimatfrågan.

Kristdemokraterna: Sverige ska ha rådighet över sin skogspolitik. Kan se att andra politikerområden "tränger in" på skogsområdet och detta kan göra att det på sikt ändå kommer att krävas en gemensamhets- pool. I detta bör Sverige hålla emot och sprida kunskap om vår svenska skog och vår skogspolitik.

Tabell 15. Anser ni att den årliga tillväxten i Sverige bör öka, vilka politiska styrmedel kommer ni i så fall främst att använda (fråga 17)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>	x			25		
<i>Vänsterpartiet</i>		x			21	
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>	x			84		
<i>Centerpartiet</i>	x			22		
<i>Folkpartiet</i>	x			19		
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
<i>För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat</i>				328	21	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Ingen motivering.

Miljöpartiet: Tillväxten kommer generellt att öka pga. klimatförändringarna även utan styrmedel. Därutöver är vi i allmänhet kritiska till ytterligare intensifiering av skogsbruket pga. dess effekter på andra miljömål än klimatmålet.

Vänsterpartiet: Föreslår inte ökad tillväxt varje år. Vi vill däremot stimulera en betydande produktion av timmer och biomassa.

Sverigedemokraterna: Forskning och utveckling inom skogsbruket ligger idag på en allt för låg nivå. Där vill vi skjuta till medel.

Moderaterna: Detta är främst en fråga för skogsbruket men det är viktigt att staten stödjer utvecklingen av skogsbruket genom t.ex. forskningsanslag och bra utbildning. Vidare hoppas vi att arbetet med det nationella skogsprogrammet kan bidra och vi är alltid beredda att diskutera behov av förändring av lagstiftning och regelverk.

Centerpartiet: Givetvis är det bra om den årliga tillväxten i skogen ökar. Den viktigaste åtgärden för ökad tillväxt i skogen är mer röjning. Eftersom vi inte vill återinföra röjningsplikt är rådgivning det främsta verktyget som bör användas.

Folkpartiet: Vi bedömer att klimatförändringen kommer att bidra till en ökad tillväxt i vårt land, men säkerligen också ökad andel svamp/insektsangrepp. Folkpartiet är tveksam till gödsling och skogsdikning, av hänsyn tagen till den biologiska mångfalden.

Kristdemokraterna: Ja, har tidigare berört detta. Det främsta är ökad kunskap hos skogsägarna, att behov av alternativa drivmedel ökar, vilket betyder att vi behöver tydliga långsiktiga spelregler för att producera alternativa drivmedel. Resurser till FoU (forskning och utveckling) behövs också.

Tabell 16. Anser ert parti att man i det nationella skogsprogram som är på väg, bör göra en samhällsekonomisk konsekvensanalys när man tar skogsmark ur produktion i större skala (fråga 18)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>	x			113		
<i>Miljöpartiet</i>		x			25	
<i>Vänsterpartiet</i>			x			21
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>	x			84		
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>			x			19
<i>Kristdemokraterna</i>	x			16		
För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat				262	47	40

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Man bör göra konsekvensanalyser av flera tänkbara scenarior.

Miljöpartiet: För att analysera samhällsekonomiska konsekvenser av att ta skogsmark ur produktion behövs kunskap om såväl skogens värde i produktionen som de värden den levererar när den står kvar. Kunskaperna om dessa sistnämnda ekonomitjänster är idag under uppbyggnad, varför en samhällsekonomisk analys bör invänta dessa.

Vänsterpartiet: Vi har inte tagit ställning till detta förslag. Kan inte vänta så länge på skogsprogrammet, bör införa styrmedel för ett hållbart skogsbruk redan nu.

Sverigedemokraterna: Med tanke på hur viktig skogen är för svensk ekonomi så bör alla konsekvenser redovisas tydligt.

Moderaterna: Det skulle kunna vara en intressant fråga att lyfta i programmet. För oss är det viktigt att inte nu, när arbetet med det nationella skogsprogrammet precis har börjat, sätta ned foten och exakt peka ut vilka frågeställningar eller uppgifter som programmet bör ha. Vi tycker det är viktigt att lyssna på skogsbrukets alla aktörer.

Centerpartiet: Redan idag görs det samhällsekonomiska konsekvensanalyser om skogsmark tas i anspråk vid exempelvis byggande av en väg eller en järnväg.

Folkpartiet: Frågan är mer komplex och kan inte besvaras med ja eller nej. I allt skall såväl ekologiska, ekonomiska som sociala konsekvenser vägas.

Miljöåtgärder kan på kort sikt vara kostsamt medan man på lång sikt gör en ekologisk och ekonomisk vinst.

Kristdemokraterna: Ja det är viktigt att belysa alla delar av vad det innebär, på plussidan värnandet av biologisk mångfald och på minussidan bortfall i produktion.

Tabell 17. En möjlig uthållig avverkning ligger i Sverige på ca 94 miljoner kubikmeter om året. Enligt industrin slår, om utvecklingen fortsätter, virkesbehovet i taket inom en 10-årsperiod. Produktion och biologisk mångfald jämförs i skogsvårdslagen som likställda mål. Kan ert parti redan nu ge svar på om god ekonomisk avkastning och arbetstillfällen går före biologisk mångfald (fråga 19)?

Partier	Ja	Nej	Vet ej	Mandat Ja	Mandat Nej	Mandat vet ej
<i>Socialdemokraterna</i>		x			113	
<i>Miljöpartiet</i>		x			25	
<i>Vänsterpartiet</i>		x			21	
<i>Sverigedemokraterna</i>	x			49		
<i>Moderaterna</i>		x			84	
<i>Centerpartiet</i>		x			22	
<i>Folkpartiet</i>		x			19	
<i>Kristdemokraterna</i>		x			16	
<i>För majoritetsbeslut i riksdagen: 175 mandat</i>				49	300	

Partiernas kommentarer

Socialdemokraterna: Vi har ett kongressbeslut på att verksamheter ska ske inom de gränser naturen sätter och vi kan inte åsidosätta våra åtaganden gällande den biologiska mångfalden. Detta är vårt ansvar gentemot kommande generationer. Vi är övertygade om att vi kan klara både och.

Miljöpartiet: Ja vi kan redan nu svara nej. Även avkastning och arbetstillfällen är i längden beroende av att resursbasen, skogen, mår bra. Biologisk mångfald är en försäkring för att våra skogar ska kunna stå emot störningar, inte minst från ett förändrat klimat.

Vänsterpartiet: Vi vill inte göra avkall på de likvärdigt ställda målen i skogsvårdslagen.

Sverigedemokraterna: Vi är övertygade om att höga produktionsmål kan uppnås trots ett fullgott arbete med biologisk mångfald.

Moderaterna: Nej, skogsvårdslagen har två jämförbara mål. Dessa gäller.

Centerpartiet: Hela poängen med att ha två jämförbara mål med produktion och biologisk mångfald är att målen ska vara jämförbara och därför vore det fel att säga att det ena eller det andra ska komma före.

Folkpartiet: Vi anser att samtliga aspekter bör beaktas.

Kristdemokraterna: Målen är jämförbara och skall så förbli. Det kommer att krävas att råvaran används så effektivt som möjligt och på rätt nivå.

Fråga 20. Efter valet den 14 september, vilka tre skogspolitiska frågor kommer ni att prioritera först? (Förtydligande av partisymbolerna, se bil 2)

Att arbetet med det nationella skogsprogrammet fungerar. Vi bör finna en bred samverkan mellan partierna kring frågorna i det nationella skogsprogrammet. Gör även en satsning i skogssektorn som vi kallar "det gröna guldets".

En ny skogsvårdslagstiftning, ger förutsättningar att klara miljömålet för skogen. Ett nytt etappmål för skyddad skog, ger förutsättningar att klara våra internationella åtaganden. Stärkt hänsyn till skogens sociala värden.

Starkare lagligt skydd för miljöhänsyn. Kraftigt ökat anslag för skogsskydd (avsättningar). Använda skogen för klimatomställning på ett miljövänligt och uthålligt sätt.

Forskning och utbildning. Infrastruktursatsningar. Stärka äganderätten.

Hur fler jobb kan skapas med skogen som bas. Arbetet med det nationella skogsprogrammet. Få skogen att ytterligare bidra till en grön omställning.

Formandet av det nationella skogsprogrammet. Långsiktiga konkurrenskraftiga spelregler för biodrivmedel för jord- och skogsbruk. Förtydligande av allemansrättens gränser gentemot kommersiell verksamhet.

Balans på produktions- och miljömålen. Följa upp nationella skogsprogrammet. Arbeta för att Sveaskogs marker utnyttjas bättre som avsättning/skyddsområde.

Jobbas vidare med det nationella skogsprogrammet. Resurser till FoU (forskning och utveckling). Tydlighet i regelverket kring drivmedelsproduktionen.

5. DISKUSSION

Partiernas resultat från riksdagsvalet 2014 och mandatfördelningen visar att vissa frågor har starkt stöd och en del inte. När partierna och dess företrädare förklarar vad som är den viktigaste skogsfrågan idag, nämns både produktion och miljömål, vidare att skogen är basen för svensk ekonomi. Flertalet av partierna vill se en fortsättning på arbetet med formandet av det nationella skogsprogrammet, det allra senaste inom skogsbranschen. När programmet är färdigt är det troligt att det berör och påverkar alla aktörer verksamma inom skogsnäringen.

Alla partier utom ett anser att frihet under ansvar skall gälla i skogsbruket även i framtiden. Vid ändringarna av skogsvårdslagen 1993 innebar detta en omfattande avreglering. Frihet under ansvar har därefter blivit ett vedertaget begrepp i det svenska skogsbruket. När man läser partiernas kommentarer till olika frågor i resultatdelen, kan man uttyda några svar och motiveringar som talar emot begreppet frihet under ansvar. En del förslag skulle om de röstades igenom, orsaka en inskränkning av den skogsvårdslag som för närvarande tillämpas. Begreppet frihet under ansvar skulle därmed leda till en förändring av den norm som för närvarande råder.

De senaste åren har det kommit allt fler och tydligare signaler på att allemansrätten borde stärkas när den utnyttjas för kommersiell verksamhet. Argumenten som ofta lyfts fram i debatten är att allemansrätten är unikt för Sverige, en sak som de flesta försvarar och värnar om. Kritiken kommer istället när det sker intrång på annans fastighet. Ibland anordnas storskaliga ekonomiska arrangemang på annans mark med syfte att uppnå ekonomisk avkastning och markägaren är den som blir drabbad. För representanterna i jordbruksutskottet var detta en återkommande fråga i debatten under valrörelsen 2014. Resultatdelen visar att tillräckligt med mandat finns för att ett sådant förslag kan gå igenom, d.v.s. som förtydligar allemansrätten mot kommersiell verksamhet.

Avståndsbaserad avgift eller kilometerskatt kommer från de rödgröna partierna i riksdagen. Miljöpartiet kallar det för kilometerskatt, medan socialdemokraterna och vänsterpartiet istället väljer att kalla det för vägslitageavgift. Förslaget har diskuterats en tid inom svensk politik och var uppe för diskussion redan under valrörelsen 2006. De rödgröna förlorade valrörelsen 2006 och 2010 och det har hittills inte införts kilometerskatt för lastbilstrafik, frågan är högst aktuell inför varje val och mandatperiod. Avsikten med förslaget är att försöka minska utsläppen genom beskattning, vidare menar man att konkurrensen mellan svenska och utländska åkare utjämnas. Tjugofem procent av Sveriges tunga transporter på landsväg kommer uteslutande från lastbilstrafik tillhörande skogsbranschen. Detta är ett omfattande förslag och berör hela Sveriges tunga transporter. Om det går igenom får dessa ökade kostnader påverkan på hela skogsbranschen. Sannolikt kommer transporterna att bli dyrare, priserna stiger på de varor som fraktas, i slutändan bidrar det till krav på högre löner, slutligen

kan denna kostnads- och inflationsspiral leda till sämre internationell konkurrenskraft. Enligt enkätsvaren finns ingen majoritet i riksdagen för att förslaget går igenom under mandatperioden.

Ett förslag som finns är att man bör införa naturvårdsavgift eller en s.k. avverkningsavgift för att finansiera ytterligare skydd av skog. Vänsterpartiet har tagit fram detta förslag, ett annat parti som stöder förslaget är miljöpartiet. Förslaget grundas på att partierna tycker att det går för långsamt i processen med avsättningarna av skyddsvärd skog. Alla andra partier är emot och därför kommer förslaget i närtid inte att genomföras.

Alla partier i riksdagen är eniga i frågan om att skjuta till mer pengar för områdesskydd vilket man tydligt deklarerar i svaren. Frågan skapades med syfte att få fram skillnader mellan de olika partierna, därför att det var intressant att se hur områdesskyddet prioriterades olika mellan partierna. Svaren leder inte till någon skillnad mellan partierna, alla svarar entydigt positivt. Eftersom staten löser in landområden varje år p.g.a. det formella skyddet, avsätts i den årliga budgeten pengar för ändamålet. Partiernas svar måste ses på flera års sikt, de försöker istället övertrumfa varandra i sina egna budgetförslag, vilket särskilt märks på de partier som vid utfrågningen före valet satt i opposition.

Sverige skrev under FN-konventionen om biologisk mångfald i Nagoya, Japan 2010, vilket innebär att mer skogsmark skall skyddas i Sverige. Konventionen består av fem etappmål där ett av dem är att man inrättar ett nationellt skogsprogram. Där framgår även att det formella skyddet skall öka med 150 000 hektar, d.v.s. att staten betalar ersättning för att skogsmark tas ur produktion. Det framgår även att det frivilliga skyddet bör öka med 200 000 hektar fram till 2020. Enligt svaren i enkäten anser tre partier i riksdagen att målet inte är tillräckligt, därför vill dessa avsätta mer areal. Partierna är miljöpartiet, vänsterpartiet och folkpartiet. De övriga partierna anser att de avsättningar som redan görs är tillfredställande fram till 2020. Det finns inte tillräckligt med mandat för de tre partierna att åstadkomma en majoritet i frågan. Att ytterligare areal skulle avsättas fram till 2020 än det beslutade är därför inte rimligt att tro.

En del tidigare skogsskötselmetoder har i Sverige varit starkt ifrågasatt och t.o.m. förbjudits, såsom den hårt kritiserade hyggesplogningen och användningen av det kemiska preparatet hormoslyr för lövbekämpning. Skogsbruket har utvecklats, idag tar det ett betydligt större miljöansvar än vad som var norm och regel under t.ex. 1970-tal. Fortfarande finns dock problem vid avverkningar där framförallt körskador påverkar våtmarker, bäckar, kulturlämningar etc. När politikerna svarar på om sanktionsavgifter behöver införas för att skogsbruket skall ta större miljöhänsyn vid avverkningarna, visar det sig att stöd finns för att införa sanktionsavgifter, eftersom skogsbruket ska uppfylla de krav som ställs på miljöhänsyn vid avverkning. Stöd i frågan kommer från socialdemokraterna, miljöpartiet, vänsterpartiet och sverigedemokraterna. Om ett skarpt eller riktigt förslag läggs fram, kan resultatet i framtiden bli att Skogsstyrelsen får utökade

befogenheter med sanktionsavgifter för att se till att skogsvårdslagens krav följs för att uppnå miljöhänsyn vid avverkning.

I frågan om staten skall fortsätta äga Sveaskog är avsikten att tydliggöra de ideologiska skillnader som finns mellan partierna om staten bör äga bolag eller inte. Avspeglar sig detta även på Sveriges största skogsbolag, det statliga Sveaskog? Traditionellt brukar allianspartierna och då särskilt moderaterna förordar en utförsäljning av statligt ägda bolag. Enligt svaren i enkäten vill alla partier att staten ska fortsätta äga Sveaskog. Det finns i dagsläget ingen som helst opinion eller förslag från något parti att sälja ut stora delar till privata aktörer. Sveaskog lär enligt svaren förbli i statlig ägo under en överskådlig framtid.

Även när det gäller sågverksrörelsen Setra finns en majoritet bland partierna för att staten ska fortsätta vara delägare. Det tydligaste uttalandet kommer från vänsterpartiet, som på ett klart och tydligt sätt förordar ett fortsatt ägande i Setra. Socialdemokraterna och sverigedemokraterna vill i dagsläget inte göra några förändringar. Kristdemokraterna vill att staten fortsättningsvis skall vara ägare i Setra, men att en avyttring kan gå fortare än i fallet Sveaskog. De övriga tre borgerliga partierna tycker inte att staten skall äga industrier, men för närvarande finns inga försäljningsplaner.

En tydlig majoritet av riksdagspartierna vill inte återinföra röjningsskyldighet. Ett parti avviker i frågan och det är sverigedemokraterna som föreslår röjningsplikt. Under 1980-talet rövdes mer arealer än i dagsläget. År 1979 infördes röjningsplikten i skogsvårdslagen och denna skärpning ledde till en markant ökning av röjd areal i landet. Därför steg röjningstakten under 1980-talet från ca 200 000 hektar till ca 350 000 hektar årligen. Skogsstyrelsen var emot att röjningsplikten avskaffades när den stora avregleringen genomfördes av skogsvårdslagen 1993. Därefter föll röjningstakten tillbaka rejält för att senare börja stiga igen. Mellan år 2011 och 2013 rövdes i Sverige i medeltal ca 265 000 hektar per år. Stora samhällsvärden skulle utan tvekan skapas om det rövdes mer. Samtidigt kommer det i konflikt med frihet under ansvar och att man vill undvika att skapa likartade skogar p.g.a. den biologiska mångfalden. Detta var ett viktigt argument i skogsutredningen inför 1993 års ändringar av skogsvårdslagen.

Under de år som det var röjningsplikt i landet gick det även att söka statsbidrag som utgick vid röjning, d.v.s. ett röjningsbidrag. Sverigedemokraterna föreslår även här som enda parti att röjningsbidrag införs i kombination med röjningsplikt. Alla andra partier är emot att röjningsbidrag införs och en klar majoritet svarar nej till att införa bidrag som stimulerar röjning.

En tydlig mandatövertikt råder för de partier som anser att man bör öka den årliga avverkningsvolymen för att delvis ersätta fossila råvaror och fossil energi. Partierna från alliansen och socialdemokraterna anser att den årliga avverkningsvolymen bör öka och att behovet av råvaror kommer att öka i framtiden. Miljöpartiet vill inte öka den årliga avverkningsvolymen, de vill istället

bevara den biologiska mångfalden och hushålla bättre med resurserna. Vänsterpartiet och sverigedemokraterna har inte tagit ställning i frågan. Vänsterpartiet är tveksamt till att öka den årliga avverkningsvolymen, men vill samtidigt att biobränsleproduktionen utökas i landet. Här kan konstateras att det finns en vilja bland partierna att ersätta fossila råvaror och fossil energi med råvaror från skogen. Denna enkätundersökning är dock gjord på ett sådant sätt att några konkreta förslag på hur det ska gå till inte lämnas.

En annan intressant fråga som jag valt att belysa i denna undersökning är den om det bör finnas regler och en ansvarig myndighet som ger klartecken för när man får arbeta i skogen när det är extremt torrt. De partier som förespråkar ett nej är enligt mandatfördelningen i majoritet. Dessa är socialdemokraterna, moderaterna och centerpartiet. Positiva till att införa en ansvarig myndighet, som skulle ge tillstånd till arbete eller kan påkalla stopp för arbete i skogen vid extrem torka, är övriga partier förutom kristdemokraterna som inte tagit ställning i frågan, men anser att den behöver ses över. Enligt partiernas kommentarer anser flertalet att den stora branden sommaren 2014 behöver utvärderas och att dagens beredskap ses över.

Om man tittar på enkätsvaren om hur skogen bäst ska användas för att begränsa den globala uppvärmningen anser partierna att skogen är oerhört viktig som kollagrare och att koldioxidupptaget bör öka. För att lyckas med detta menar flera partier att skogen gör mest klimatnytta genom att bruka den. Även här framförs åsikter om att fossilbaserade produkter bör ersättas av material från skogen.

På frågan om det behövs en samlad europeisk skogspolitik med regleringar och stödformer liknande jordbruket svarar partiföreträdarna enhetligt nej. Det finns inget stöd bland partierna eller ens ett enskilt parti som förespråkar en samlad europeisk skogspolitik. Alla partier anser att Sverige själv skall bestämma över sin skogspolitik. En motivering som nämns bland svaren är att *"skogskapet ser väldigt olika ut runtom i Europa och bestäms bättre nationellt"*. Alla partier kommer med olika motiveringar fram till att man vill ha kvar modellen i sin nuvarande form, alltså en nationell skogspolitik. Av svaren att döma är den politiska styrningen av den svenska skogsnäringen inget man frivilligt kommer att lämna över till EU.

Alla partier i riksdagen utom vänsterpartiet anser att den årliga tillväxten i Sverige bör öka. Vänsterpartiet föreslår dock *"inte ökad tillväxt varje år"* och ligger därför ganska nära de övriga partierna i frågan. De politiska styrmedlen som finns att tillgå är lagstiftning, statligt stöd, rådgivning, utbildning och forskning. Enligt svaren förordar partierna främst rådgivning, utbildning och forskning. En annan intressant aspekt är att folkpartiet och miljöpartiet menar att den pågående klimatförändringen per automatik kommer att bidra till att tillväxten ökar.

Ett av etappmålen i FN-konventionen föreskriver att det inrättas ett nationellt skogsprogram som är under utveckling. Fyra partier anser att det bör göras en samhällsekonomisk konsekvensanalys när man tar skogsmark ur produktion i större skala. Partierna är socialdemokraterna, sverigedemokraterna, moderaterna och kristdemokraterna. Eftersom de är i majoritet kan de tillsammans framföra krav och påtryckningar på att sådana riktlinjer ska finnas med i det nationella skogsprogrammet.

Enligt företrädare för industrin ligger en uthållig avverkningsnivå i Sverige på ca 94 miljoner kubikmeter om året. De menar att om utvecklingen fortsätter så riskerar virkesbehovet att slå i taket inom en 10-årsperiod. Av skogsvårdslagens 1 § framgår att skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Partiernas svar på frågan om att god ekonomisk avkastning och arbetstillfällen går före biologisk mångfald visar på enhälliga svar från nästan samtliga partier. Endast sverigedemokraterna menar att god ekonomisk avkastning och arbetstillfällen har företräde. Partiet menar att högre produktionsmål kan uppnås utan att ge avkall på den biologiska mångfalden. De övriga partier som tillsammans bildar majoritet i frågan, hävdar att skogsvårdslagens två jämställda mål är lika viktiga i framtiden och att inte något mål bör gå före det andra. Det finns en klar majoritet i riksdagen för att inte ändra i skogsvårdslagens portalparagraf (1§). Eftersom tillväxten i skogen idag är större än avverkningstakten finns det heller inte något starkt argument för en annan syn på detta. Frågan är dock intressant i ett framtida scenario. Vad händer om industrins företrädare får rätt i framtiden, står då fortfarande en majoritet av partierna fortfarande kvar vid sina positioner?

Flera entydiga svar ges från partierna på frågan om vilka skogspolitiska frågor som kommer att prioriteras först efter valet den 14 september. Fem av åtta partier nämner att det är viktigt med ett nationellt skogsprogram och genom samverkan få det att fungera i framtiden. Detta är en högt prioriterad fråga. Annat som kommer att prioriteras är ökad miljöhänsyn, förtydligande av allemansrättens gränser gentemot kommersiell verksamhet, hur fler jobb kan skapas med skogen som bas, skogens sociala värden och tydlighet i regelverket kring drivmedelsproduktionen.

6. SAMMANFATTNING

Denna studie har till syfte att undersöka aktuella skogspolitiska frågor inför kommande mandatperiod. Enkäten besvaras inför valet 2014 av representanter för jordbruksutskottet och för de demokratiskt valda partierna. Enkäten som besvaras består av sammanlagt 20 frågor. Resultaten visar partiernas ställningstaganden, samt mandatfördelningen i Sveriges Riksdag efter valet 2014.

Den viktigaste skogspolitiska frågan idag enligt partierna är att det råder balans mellan produktion och miljö, samt att det är viktigt att formandet av det nationella skogsprogrammet fortsätter. Allmän fråga utan mandatfördelning.

Frihet under ansvar prioriteras högt av partierna, alla partier utom vänsterpartiet vill att detta ska vara en norm för svenskt skogsbruk även i framtiden. Mandat för: 328 S, MP, SD, M, C, FP, KD. Mandat mot: 21 V.

Mandatfördelningen visar att det finns en övervikt för att allemansrätten borde stärkas när den utnyttjas för kommersiell verksamhet. Mandat för: 190 SD, M, C, FP, KD. Mandat mot: 159 S, MP, V.

Kilometerskatten har inte förutsättningar att genomföras under kommande mandatperiod. Mandat för: 159 S, MP, V. Mandat mot: 190 SD, M, C, FP, KD.

Förslaget att införa naturvårdsavgift eller en s.k. avverkningsavgift för att finansiera ytterligare skydd av skog har inte förutsättningar att gå igenom i riksdagen. Mandat för: 46 MP, V. Mandat mot: 303 S, SD, M, C, FP, KD.

Alla partier är eniga och kommer att skjuta till mer pengar för områdesskydd, vilket man gör årligen i budgeten. Mandat för: 349.

Sverige har beslutat att det formella skyddet ska öka med 150 000 hektar och att det frivilliga skyddet bör öka med 200 000 hektar fram till 2020. På frågan om detta är tillräckligt svarar de flesta partier ja. Tre partier tycker inte att det är tillräckligt och vill avsätta mer. Det råder en majoritet för att behålla de avsättningsnivåer som det tagits beslut om fram till 2020. Mandat för: 284 S, SD, M, C, KD. Mandat mot: 65 MP, V, FP.

Det finns stöd för att införa sanktionsavgifter för att skogsbruket skall tvingas ta större miljöhänsyn vid avverkningar. Mandat för: 208 S, MP, V, SD. Mandat mot: 125 M, C, FP. Mandat vet ej: 16 KD.

Alla partier är eniga. Det finns inga planer på att sälja ut och privatisera stora delar av Sveaskog. Staten kommer att fortsätta äga Sveaskog. Mandat för: 349.

Staten kommer att fortsätta äga sågverksrörelsen Setra, några partier tycker inte att staten ska äga industrier. Inga försäljningsplaner är i dagsläget aktuella. Mandat för: 199 S, V, SD, KD. Mandat mot: 125 M, C, FP. Mandat vet ej: 25 MP.

Enligt mandatfördelningen kommer varken röjningsplikten eller röjningsbidraget att återinföras. Endast sverigedemokraterna är för detta. Mandat för: 49 SD. Mandat mot: 300 S, MP, V, M, C, FP, KD.

En tydlig mandatövertikt råder för de partier som anser att man bör öka den årliga avverkningsvolymen för att delvis ersätta fossila råvaror och fossil energi. Mandat för: 254 S, M, C, FP, KD. Mandat mot: 25 MP. Mandat vet ej: 70 V, SD.

Att det bör införas en ansvarig myndighet som ger klartecken för när man får arbeta i skogen när det är extremt torrt, finns det inte tillräckligt med mandat för. Partierna anser att beredskapen behöver ses över. Mandat för: 114 MP, V, SD, FP. Mandat mot: 219 S, M, C. Mandat vet ej: 16 KD.

En majoritet av de politiska partierna anser att skogen är viktig som kollagrare, att bruka den gör störst klimatnytta och därmed ökar koldioxidupptaget. Allmän fråga utan mandatfördelning.

Alla partier är eniga och det finns inget parti som vill och förordar en gemensam Europeisk skogspolitik. Alla partier vill ha kvar modellen i nuvarande form, d.v.s. en nationell skogspolitik. Mandat mot: 349.

Den årliga tillväxten i Sverige bör öka anser de flesta partier. Rådgivning, utbildning och forskning är de politiska styrmedel man vill använda för att nå detta mål. Mandat för: 328 S, MP, SD, M, C, FP, KD. Mandat mot: 21 V.

Fyra partier anser att det bör göras en samhällsekonomisk konsekvensanalys när man tar skogsmark ur produktion i större skala. Tillsammans kan de framföra krav på att sådana riktlinjer ska finnas med i det nationella skogsprogrammet. Mandat för: 262 S, SD, M, KD. Mandat mot: 47 MP, C. Mandat vet ej: 40 V, FP.

Företrädare för industrin menar att en uthållig avverkningsnivå ligger på ca 94 miljoner kubikmeter om året, om utvecklingen fortsätter riskerar virkesbehovet att slå i taket inom en 10-årsperiod. Alla partier utom sverigedemokraterna anser att god ekonomisk avkastning och arbetstillfällen inte bör gå före biologisk mångfald. De likställda målen i skogsvårdslagen skall gälla fortsättningsvis. Mandat för: 49 SD. Mandat mot: 300 S, MP, V, M, C, FP, KD.

De frågor partierna kommer att prioritera först efter valet den 14 september är i första hand fortsatt arbete med det nationella skogsprogrammet och genom samverkan få det att fungera i framtiden. Annat som nämns i svaren och prioriteras är miljöhänsyn, förtydligande av allemansrätten, fler jobb med skogen som bas, skogens sociala värden och att det skapas en tydlighet i regelverket kring drivmedelsproduktionen. Allmän fråga utan mandatfördelning.

7. KÄLLFÖRTECKNING

Enander, Karl-Göran. (2007), *Skogsbruk på samhällets villkor*; Sveriges lantbruksuniversitet, SLU; Institutionen för skogens ekologi och skötsel, Rapport 1; ISBN 978-91-633-8327-4

Häger, Björn. (2007), *Intervjuteknik*; Liber; ISBN 978-91-47-08462-3

Larsson, Mats. (1991), *En svensk ekonomisk historia 1850-1985*; SNS Förlag; ISBN 91-7150-485-0

Skogsägaren, nr 2, 2014

Skogsaktuellt, nr 7, 2014

Skogs Eko nr 2, 2014

Länkar Internet

Länk A

Skogsstyrelsen

www.skogsstyrelsen.se

Länk B

Riksdagen

www.riksdagen.se

Länk C

En skogspolitik i takt med tiden, Regeringens Proposition 2007/08 108, PDF

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/10/10/11/d1679652.pdf>

Länk D

En skogspolitik i takt med tiden, Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08: MJU18

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utskottens-dokument/Betankanden/En-skogspolitik-i-takt-med-tid_GV01MJU18/

Länk E

En skogspolitik i takt med tiden, Protokoll, debatt

<http://www.riksdagen.se/sv/Debatter--beslut/Debatter-och-beslut-om-forslag/Arendedebatter/?did=GV01MJU18>

Länk F

Naturvårdsverket *Miljömålen, Levande skogar*

<http://www.miljomal.se/sv/Miljomalen/12-Levande-skogar/>

Länk G

Jönsson, Josefine, (2011), *Skogsvårdslagen*; En undersökning av balansen mellan bevarande och brukande; Filosofie magisterexamen. Rättsvetenskap; Luleå tekniska universitet

<http://pure.ltu.se/portal/files/33257665/LTU-EX-2011-33164080.pdf>

Länk H

Ett Nationellt skogsprogram

<http://www.regeringen.se/sb/d/9730/a/242129>

Länk I

FN-mötet om biologisk mångfald, CBD COP10 i Nagoya, Japan

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/48/31/24822860.pdf>

Länk J

Politikernas svar om skogen, Skogs Eko nr 2, 2014

<http://dmweb.v-tab.se/webpages/Skogseko/SKEH-140002.html>

Länk K

Mer mark ska skyddas i Sverige, Skogs Eko nr 2, 2014

<http://dmweb.v-tab.se/webpages/Skogseko/SKEH-140002.html>

Ledamöter i Jordbruksutskottet som svarade på enkätundersökningen

Socialdemokraterna: Nilsson, Kristina

Miljöpartiet: Leander, Helena

Vänsterpartiet: Holm, Jens

Sverigedemokraterna: Fransson, Josef

Moderaterna: Hultberg, Johan

Centerpartiet: Tiefensee, Roger

Folkpartiet: Brodén, Anita

Kristdemokraterna: Oskarsson, Irene

8. BILAGOR

Bilaga 1. *Enkät.*

Bilaga 2. *Lathund över de nuvarande demokratiskt valda partierna i riksdagen.*
Användes vid presentationen den 11 september 2014, Skogsmästarskolan,
Skinnskatteberg.

20 aktuella frågor inom skogspolitiken i Sverige inför valet 2014

Hej!

Mitt namn är Johan Wester och jag är student på Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg. Jag har valt att belysa skogspolitiken i Sverige i mitt examensarbete. I den första delen ger jag en historisk bakgrund som sträcker sig från 1850-tal till nutid.

Jag beskriver orsakerna som format de politiska besluten, tillkomsten och förändringarna över tid av skogsvårdslagen. I den andra delen blir min uppgift att göra en undersökning om aktuella frågor inom skogspolitiken idag. Jag har fått i uppdrag att den 11 september, före valet, hålla en presentation för ca 40 studenter på Skogsmästarskolan.

Där skall jag redovisa hur de demokratiskt valda partierna i riksdagen ser på de skogspolitiska frågorna idag och i den nära framtiden. Använd svarsformuläret och maila tillbaka detta till mig. Jag återkommer till er för att stämma av eventuella frågor. Jag tackar på förhand för er medverkan.

Mvh Johan

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Skogsmästarskolan

Ditt namn (inget krav):

Vilket politiskt parti representerar ni?

- ☐ Moderaterna
- ☐ Folkpartiet
- ☐ Kristdemokraterna
- ☐ Miljöpartiet
- ☐ Socialdemokraterna
- ☐ Sverigedemokraterna
- ☐ Centerpartiet
- ☐ Vänsterpartiet

1. Vilken anser ni vara den viktigaste skogsfrågan idag?

Max 50 ord, tack.

2. Vill ditt parti att frihet under ansvar skall gälla i skogsbruket även i fortsättningen?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

3. Utan att förändra allemansrättens ursprungliga idé. Är ni beredda att förtydliga allemansrätten när den utnyttjas för t.ex. kommersiell verksamhet?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

4. Kommer ni att införa avståndsbaserad avgift, kilometerskatt, för lastbilstrafik?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

5. Bör man införa naturvårdsavgift/avverkningsavgift för att kunna finansiera skydd av skog?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

6. Är ni beredda att skjuta till mer pengar för områdesskydd?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

7. Sveriges etappmål för skydd av land- och sötvattenområden skall uppgå till 20 %. Det formella skyddet skall därför ökas ytterligare med 150 000 hektar och målet är att de frivilliga avsättningarna skall öka med ytterligare 200 000 hektar till år 2020. Är detta tillräckligt eller vill ditt parti avsätta mer areal?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

8. Idag blir det sällan påföljder för brott mot skogsvårdslagen. Behöver man införa sanktionsavgifter för att skogsbruket ska ta större miljöhänsyn vid avverkningar, t.ex. körskador, kulturlämningar?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

9. Ska staten fortsätta äga Sveaskog?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

10. Ska staten fortsätta vara ägare i Setra?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

11. Bör man i skogsvårdslagen återinföra röjningsskyldighet?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

12. Vill ni införa röjningsbidrag?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

13. Bör man öka den årliga avverkningsvolymen för att delvis ersätta fossila råvaror och fossil energi?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

14. Bör det finnas regler och en ansvarig myndighet som ger klartecken för när man får arbeta i skogen när det är extremt torrt?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

15. Hur ska skogen bäst användas för att begränsa den globala uppvärmningen?

Max ca 50 ord, tack.

16. Behövs en samlad Europeisk skogspolitik med regleringar och stödformer, liknande jordbruket?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

17. Anser ert parti att den årliga tillväxten i Sverige bör öka, vilka politiska styrmedel kommer ni i så fall främst att använda?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

18. Anser ert parti att man, i det nationella skogsprogram som är på väg, bör göra en samhällsekonomisk konsekvensanalys när man tar skogsmark ur produktion i större skala?

- ☐ **Ja**
- ☐ **Nej**

Motivera ditt svar

Max ca 50 ord, tack.

19. En möjlig uthållig avverkning ligger i Sverige på ca 94 miljoner kubikmeter om året. Enligt industrin slår, om utvecklingen fortsätter, virkesbehovet i taket inom en 10-årsperiod. Produktion och biologisk mångfald jämföras i skogsvårdslagen som likställda mål. Kan ert parti redan nu ge ett svar på om god ekonomisk avkastning och arbetstillfällen går före biologisk mångfald?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Motivera ditt svar
Max ca 50 ord, tack.

20. Efter valet den 14 september, vilka tre skogspolitiska frågor kommer ni att prioritera först?
Max ca 50 ord, tack.

8.2 Lathund

Bilaga 2

Lathund över de nuvarande demokratiskt valda partierna i Riksdagen

Socialdemokraterna

Har regerat mest sedan den allmänna rösträtten 1921.

Ett klassiskt arbetarparti som format Sverige.

Fick bort det gamla klassamhället, blev istället ett välfärdssamhälle, "folkhemmet".

Ledord: frihet, jämlikhet och solidaritet. Demokrati och välfärd före marknaden.

Löntagare och konsument ska kunna påverka produktionsinriktning och fördelning.

Arbetslivets organisation och villkor är viktiga. Nära samarbete med LO, driver även ABF, är för kooperativa föreningar.

Miljöpartiet

Startade 1981, "de gröna" uppstod ur rörelser för miljö, solidaritet, jämställdhet och fred.

Är mest miljö av alla partier.

Förespråkar ett ekologiskt hållbart samhälle där hushållningen med resurser är så effektiv och rättvis att grundläggande mänskliga behov tillgodoses överallt.

Allt levande har ett egenvärde oavsett dess nytta för människan. Föreslår grön skatteväxling. Står i ekonomiska frågor oftast till vänster på den politiska skalan.

Införde friår som sedan försvann.

Andra profilfrågor är utbyggd kollektivtrafik och järnväg.

Vänsterpartiet

Tidigare VPK, med en direkt kommunistisk koppling, ursprung i den socialistiska arbetarrörelsen.

Har gjort avkall från kommunismen, betonar jämlikhet och solidaritet.

Strävar ändå mot ett klasslöst samhälle. Vill grundlagsskydda det vi äger tillsammans.

Staten ska administrera vård, skola och omsorg. Förespråkar statliga företag. Stor offentlig sektor.

Minst privatiseringar, en välfärd utan kommersiella intressen.

Bort med vinster i välfärden.

Svenska mästare i opposition, har funnits länge, men regerat lite.

Sverigedemokraterna

Är det nyaste partiet i riksdagen. Partiets mest centrala fråga är att man vill minska asyl- och anhöriginvandringen med 90 %. Vill hjälpa människor på plats i sina hemländer eller i närområdet.

Tillhör inte något av de traditionella blocken. Är varken ett höger- eller vänsterparti i traditionell mening, har en pragmatisk hållning där varje situation bedöms för sig. Har ändå röstat med den borgerliga alliansen i ca 80 % av fallen i riksdagen.

Andra profilfrågor är krafttag mot brottsligheten och att se till att de äldre får en värdig och trygg ålderdom.

Lathund över de nuvarande demokratiskt valda partierna i Riksdagen

Moderaterna

Funnits med under hela 1900-talet. Tidigare konservativ inriktning där traditioner och valfrihet är viktigt. Staten ska inte ha för stort inflytande över individen.

Förnyade sig genom gå under benämningen "Sveriges arbetarparti". Pratar mycket om sysselsättning och jobb, det ska vara lönande för individen att arbeta. Näringspolitikens huvuduppgifter är att stärka konkurrenshushållningen.

Statliga, kommunala och kooperativa företag skall konkurrera på lika villkor som privata.

Stark förespråkare av marknads-ekonomi. Många sympatisörer hos både stora och mindre företagare.

Centerpartiet

Tidigare bondeförbundet. Vill att hela landet ska leva och viktigt med en levandelandsbygd. Har stöd i staden, men är starkast på landet.

Förespråkar decentralisering. Mycket ska lösas lokalt. Ska kunna påverka sin bygd, bostadsområde eller kvarter. Ska löna sig att vara aktiv medborgare.

Har en tydlig miljöprofil.

Förnybar energi är viktigt.

Värnar om småföretagare.

Beskrivs idag som ett liberalt parti. Folkrörelse.

Många centerpartister i LRF.

Folkpartiet

Tidigare Liberala samlingspartiet.

Liberala idéer, frihet för individen och den enskilde. "Att vara liberal innebär att vara kluven", en klassisk beskrivning av liberalismen.

Förespråkar ibland socialliberalism, statligt ingripande till skydd för den enskilde när det behövs.

Vill ha en blandning mellan offentlig sektor och privat sektor, ha kvar tryggheten i det offentliga, såsom skolan och mänskliga rättigheter.

Samtidigt som man förespråkar marknadsekonomi och företagande.

Paradfrågan är skolan. Traditionellt röstar många lärare på partiet.

Kristdemokraterna

Tidigare Kristdemokratiska Samhällspartiet.

Kristdemokrati står för demokrati byggd på kristen människosyn och värdegrund.

Människor ska kunna påverka och ha en chans att själva bestämma, betonar både frihet och socialt ansvarstagande i samhället.

Talar ofta om familjens betydelse, oavsett konstellation.

Vill familjesäkra politiken. Alla politiska beslut ska analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer.